1918.

JÓSZÁNTÓL

XXIV. évf. 181. sz. CSÜTÖRTÖK, 1918. aug. 15.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK.
Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2—63.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A pápa Bécs városáért és Rómáért.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Luganóból jelentik: A Vatikánhoz közel álló helyről jelentik:

A pápa az olasz kormánynál lépéseket tett, hogy az olasz repülők kiméljék Bécs városát, miután az osztrák kormány igéretet tett, hogy Rómát az osztrák-magyar repülők szintén kimélni fogják.

Az ezen megállapodásra vonatkozó megegyezés a legrövidebb idő alatt létre jön.

Nagyvárad város hódoló felirata a királyi párhoz.

Ünnepélyes tiltakozás a rágalmak ellen.

Az egész magyar nemzet mély megvetéssel fogadta az ellenségeink által terjesztett durva rágalmakat a királyi családról, amelyek nem érték el céljokat, mert ismerve azok aljas forrását, a magyar nemzetben csak fokozták a tiszteletet és ragaszkodást a királyi család iránt.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága az elsők között siet, hogy a nemtelen rágalmakkal szemben hódolatát a trón elé juttassa.

A közgyülés határozatát *Lukács* Ödön főjegyző foglalta feliratba s most juttatták el Őfelségéhez. Az emelkedett hangu hódoló felirat teljes szövegében a következő:

Császári és apostoli királyi Felség!
Felséges Királyné!

Négy éve már, hogy dicső hadseregünk állja az ellenség ádáz ostromát s a vaszáproban nemcsak megvédte a haza határait, de győzedelmes fegyvereivel diadalmasan utat tört az ellenséges országok testébe is, katonáink törhetetlen vitézsége, haza és király szeretete, rendithetetlen elszántsága nemcsak visszaverte a francia és amerikai gyülevész hadat, de elkergette a gaz brigantit és elsöpri a hitvány árulókat is. Vitéz katonáihoz méltó a magyar nemzet is. Emelkedett lélekkel, rendületlen kitartással türi a négyévi elvadult harc minden csapását. A titáni világküzdelem csak megfontoltabbá teszi gondolkozásában, tisztultabbá fölfogásában és nemesebbé érzésében. A háborus nyomoruság csak acélozza energiáját, fokozza bizalmát és erősiti hitét, hogy elvégre megtörik az ellenség ereje, meghiusul rabló szándéka, s biztositva lesz a haza szabadsága és jövője.

Az ádáz ellenség látva azt, hogy a fegyverek erejével rajtunk győzedelmeskedni nem tud, a harctéri öldökléssel, gazdasági fojtogatással harckészségünket meg nem töri, a becsületrablás eszközét ragadja meg, a nemtelen rágalmazás mérgező nyilait lövöldözi felénk, s a belső meghasonlás előidézésének célzatával a világháborunak egy ocsmány uj fázisát nyitja meg. Piszkos fegyverével azonban csak önmagát sebzi meg. A magyar katona és magyar polgárral szemben hatástalanok az ily alacsony eszközök, s csak arra jók, hogy minden támadása után tisztább és egészségesebb szinben ragyogjon fel a nemzet életereje és erkölcse. A magyar nemzet lelke vértezett az ily briganti támadásokkal szemben s csak megerősitik tradicionális királyhüségében s még jobban összeforrasztják érzésében és akaratában felkent uralkodójával és Felséges Hitvesével.

Emelkedett érzéssel és rendületlen hüséggel állja a magyar nemzet a világháboru irtózatos ostromát s a nehéz idők és sulyos csapások közepette hittel és bizalommal környezi Felségedet és felkent családját. A végsőkig menő elszántsággal tart ki szent és igazságos ügye mellett, a végső győzelemig. Az egész magyar nemzetet átfogja e törhetlen akarat. A rendithetetlen alattvalói hüség és lelkes ragaszkodás érzete nyilatkozott meg Nagyvárad város törvényhatóságának 1918. évi julius havi közgyülésében is, amidőn ismételten és ünnepélyesen nyilvánitotta felséges Királyunk és Királynénk és a királyi ház iránt mindenkor, de különösen a nemzet mostani sorsdöntő óráiban is szivből-lélekből érzett és vallott örökletes hüségét. Forró lelkesültséggel ragadta meg az alkalmat, hogy a maga részéről is manifesztálja, hogy a magyar nép felfogása és erkölcsi érzése a hitvány rágalom mérgével megnem fertőzhető, a katonáink győzedelmes fegyverei mellett a magyar nép becsületén is megtörik minden támadás, amely felkent királyának trónja vagy tündöklő király erényei elhomályositására irányul.

A négy évi elvadult küzdelem borzalmas csapásai alatt meg nem törve, ünnepélyes érzéssel mutatja be azért hódolatát Felségednek Nagyvárad város közönsége s amidőn alattvalói törhetlen ragaszkodását nyilvánitja Felségtek felkent személye s a magas királyi család iránt, egyszersmind biztositja Felségteket, hogy minden ujabb csapás csak acélozza ellentálló erejét, a harci szenvedély magasra csapkodó tüze csak tisztultabbá teszi erkölcsét, minden támadás erősebbé királyhüségét s haza- és királyszeretete meg fogja óvni a magyar szent korona épségét, Szent István trónjának hatalmát és Felségtek királyi fényét és méltóságát.

Kelt Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1918. évi julius havi közgyülésében.

A város közönsége nevében:

Lukács Ödön, főjegyző. *Rimler Károly,* polgármester.

Uj front alakul keleten.

A lengyel kérdés megoldás előtt. — Az egész keleti kérdés döntés előtt áll.

Bécs, augusztus 13.

Hivatalosan jelentették, hogy Károly király Burián István gróf közös külügyminiszterrel és Arz báróval, a vezérkar főnökével tegnap Bécsből a német főhadiszállásra utazott.

Beavatott körökben ugy tudják, hogy a látogatás a német nagy főhadiszálláson Károly király egyenes kezdeményezésére történt, aki tüzetesen kivánja megismerni szövetségesének felfogását az általános külpolitikai és katonai helyzetről.

A német főhadiszálláson a császár környezetében vannak Hindenburgon és Ludendorfon kivül Härtling gróf birodalmi kancellár, Helfferich és Kühlmann német külügyi államtitkár. A tanácskozásokba belevonják Franz bárót is, az osztrák magyar monachia ujonnan kinevezett orosz nagykövetét. — A *tanácskozás sulypontja az a jelentés, amelyet Helfferich tett az oroszországi helyzetről.*

Az ideérkezett jelentések szerint nincs kétség abban, hogy Oroszországban döntő változás lesz és hogy a szovjet kormány napjai meg vannak számlálva.

Lenin és Trockij uralmának megtartása csakis a központi hatalmak segitségével lehetséges és most az a kérdés, hogy megjön-e ez a segitség s nem jön e későn. Ebben az esetben a felelősség a szovjet-kormány tagjait terheli, akik nagy mulasztásokat követtek el, midőn lapjaikban, beszédeikben nyiltan és burkoltan támadták a központi hatalmakat, mindaddig, mig rá nem jöttek arra, hogy mindent elvesztenek, ha a központi hatalmak katonailag nem segélyezik őket. — Közvetlenül Mirbach gróf meggyilkolása után a németek jobban garantált védelmet kivántak követük számára és preventiv intézkedéseket követeltek esetleges további merényletek meggátlására. Erről a követelésről vitatkoztak és ezt az időt használta fel az entente üzelmeire.

A szovjet kormánynak óriási nehézségekkel kell megküzdenie. *Az éhinség elérte tetőfokát* és javulást az uj aratás sem fog hozni. A franciák és angolok a Murmanpartról és Archangelszk felől fenyegetik betörésükkel Oroszországot, a cseh-tót bandák nyugatról támadnak és az ellenforradalom is mindjobban terjed. Mindinkább teljes gyürü szorul Oroszország köré, ami **uj keleti front** felállitását fogja szükségessé tenni.

A szovjet-kormánynak lehetetlen a központi végrehajtó-bizottság julius 19-iki rezolucióját végrehajtani, amely azt a követelést állitja fel, hogy a Volga és Ural vidéket, valamint Szibériát a kül- és belső ellenségtől megtisztitja. Helfferich jelentése valószinüleg nagy arányu elhatározásokat fog maga után vonni és nincs kizárva, hogy a központi hatalmak a keleti politikát uj mederbe fogják terelni.

A német nagy főhadiszálláson folyó tanácskozásokon dönteni fognak az összes keleti és délkeleti kérdésekben. Berlini politikai körök is nagy várakozással néznek a tanácskozások eredménye elé.

Május havában, néhány nappal a román béke megkötése után találkozott utoljára Vilmos császár és Károly király. Az azóta lefolyt három hónap eseményekben igen gazdag.

Politikai tekintetben az utolsó három hónapban, különösen pedig a legutolsó időben igen sok történt. Igy a keleti határállamok, amelyek valamikor az orosz birodalomnak voltak alkotó részei, lázas tevékenységet fejtenek ki, hogy államformájukat megállapitsák és véglegesitsék. Finnország most arról dönt, hogy köztársaság vagy monarkia legyen. Ez történik Litvániában, a délorszországi volt kormányzóságokban, a doni köztársaságban, Krimben és több más alakulófélben levő államban is. De, ugy látszik, **a lengyel kérdés is megérett a döntésre.**

Ukrajnában is nevezetes események történnek, amelyek szintén szükségessé teszik, hogy beható megfontolás tárgyává tegyük a keleti kérdések egész komplexumát.

A mostani uralkodói találkozásnak elsősorban e kérdések elintézése a célja, természetes azonban, hogy a nyugati fronton és az olasz harctéren követendő stratégia is elhatározás tárgya lesz a császártalálkozáson.

Ami különösen a lengyel kérdést illeti, erre vonatkozóan a legellentétesebb nézetek kerültek forgalomba, melyek az osztrák-lengyel kérdés megoldásának sikertelenségét hangoztatják.

Osztrák részről tagadják, hogy egyáltalában szó volna osztrák-lengyel megoldás elvetéséről és rámutatnak arra, hogy akármilyen tárgy felett tanácskoznak a központi hatalmak, mindezen tárgyakban meghallgatják az önálló lengyel kormány felfogását.

A lengyel trónra ujabb jelöltnek emlegetik a bolgár királynak második fiát, de komoly jelöltek egy magyar osztrák főherceg, egy szász, egy porosz, egy württenaergi és egy bolgár herceg is.

A németek meg akarják szállni Pétervárt.

Kopenhága, augusztus 14. Helsingforsból jelentik a Politikennek: A Huvudstads Bladet mai száma azt irja, hogy német körökben komolyan foglalkoznak azzal a tervvel, hogy nemsokára megszállják Pétervárt.

Véres harc Archangelszk mellett.

Helsingfors, augusztus 14. Archangelszkben és körülötte véres és makacs harc folyik az entente és a szovjet csapatai között. Az entente hadserege, a város eredményes bombázása után megszállotta Archangelszk környékét, a szovjetcsapatok azonban elüzték onnan. Másnap azonban nagyobb entente haderő jelent meg és vonult be Archangelszkba. A bolseviki csapatoknak menekülniök kellett. Archangelszkben e percben az entente lobogói lengenek.

Magyarok és németek a csehek ellen.

Rotterdam, augusztus 14. Tokióból jelentik a Timesnek: A csehek két fronton, ugy mint Ussurában és Transzbajkáliában magyarokból és németekből álló erős csapatok sulyos nyomásának vannak kitéve.

A Népszövetségi Hangya Szövetkezet értesitései.

A Népszövetségi Hangya Fogyasztási Szövetkezet szervező bizottsága a következőket közli:

1. Alakuló közgyülés augusztus 20-án délután 5 órakor lesz a Kath. Kör Szent László termében.

2. A taggyüjtők sziveskedjenek az összes **aláirási iveket legkésőbb pénteken, 16-án** a Népszövetségi Hitelszövetkezetben *okvetlenül* beszolgáltatni. 16-án tul már csak szombaton és akkor is csak a Népszövetségi Hitelszövetkezetben közvetlenül lehet a szövetkezetbe beiratkozni. A gyüjtőivekre az alakuló közgyülés előkészitése végett van szükség.

3. A Népszövetségi Hitelszövetkezetben (Szilágyi Dezső u. 5. Kath. Kör palotája) a Hangya ügyében hivatalos óra van minden hétköznap d. e. 9—12 ig és d. u. 3—6-ig. *Ma, Nagyboldogasszony napján* az ünnepre való tekintettel *hivatalos órát nem tartunk.*

4. A szövetkezeti tagok sziveskedjenek a jegyzett üzletrészek után esedékessé vált részleteket *haladéktalanul befizetni;* eddig négy, üzletrészenkint 10 koronás részlet vált esedékessé, az utolsó részlet szept. 1-én lesz fizetendő. A jegyzett üzletrészek egyszerre is kifizethetők.

5 Üzletrszeket a hivatalos órák alatt a Népszövetségi Hitelszövetkezetben is lehet jegyezni. E héten a jelentkezéseket lezárjuk. Uj tagok később csak az alakuló közgyülés után, a megállapitandó magasabb beiratkozási dij mellett léphetnek be.

6. Minden uj tag legalább két üzletrészt tartozik jegyezni; azok a régi tagok, a kik eddig csak egy üzleti részt jegyeztek, saját érdekükben teszik, ha üzletrészeik számát legalább kettőre felemelik.

7. Azok a helybeli tagok, kik üzletrészeiket nem a családfő nevére jegyezték, sziveskedjenek a családfő nevét és általában minden tag sziveskedjék a családtagok számát bejelenteni és azt a hatósági lisztkönyvvel vagy zsirjegygyel igazolni.

A főrendiház üiése. A főrendiház tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott, hogy a képviselőházban legutóbb elfogadott javaslatokat letárgyalja. Összesen 15 főrend volt a teremben, a mikor gróf Keglevich Gábor alelnök megnyitotta az ülést. A kormány tagjai közül Wekerle, Popovics Szurmay, Zichy és Tőry volt jelen. Az elnök rövid székfoglaló beszédet mondott és a főrendek támogatását kérte müködéséhez. Jelentette ezután, hogy augusztus 17 én, a király születésenapján a koronázó Mátyás templomban ünnepi istentisztelet lesz. A főrendiház ezután az összes napirendre tüzött tárgyakra kimondta a sürgősséget.

* **Biharmegye birtokrendezési szakértője.** A földmivelésügyi miniszter birtokrendezési ügyekben gazdasági szakértőül Biharvármegye területére *Karácsony* János berettyóujfalui lakost kijelölte.

Megindult az olaszok uj offenzivája.

Budapest, augusztus 14. (A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. Hivatalos.)

OLASZ HARCTÉR. A Tonale-vidéken az ellenség tegnap megkezdte a már hosszabb idő óta várt támadást. A támadások délelőtt kezdődtek a Moce és Carka di Genova-patak forrásvidékén levő őrseink ellen is előretörésekkel, délután erős tüzérségi előkészités után megkezdődött a támadás Tonale-állásaink ellen. A harc reánk nézve kedvezően folyt le. Egyes előretolt hegyvidéki őrök visszaszoritásától eltekintve, az olaszok sehol sem tudtak sikert kivivni. Egyébként a délnyugati harctéren nem történt különös esemény.

ALBÁNIÁBAN a Davoli-völgytől keletre zászlóaljaink hatalmukba keritettek néhány ellenséges támaszpontot. *A vezérkar főnöke.*

Mi következik Oroszországban ?

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Hágából jelentik: Moszkvai lapok jelentése szerint a bolsevikiek bukása minden percben bekövetkezhetik s utánuk a legnagyobb valószinüség szerint a forradalmi szocialisták következnek Csernovval élükön. Az sem lehetetlen, hogy katonai diktatura következik Kornilov tábornokkal. Ez esetben Mihály nagyherceg lesz a monarchikus állam feje.

Utban a nagy főhadiszállás felé Linzből.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Linzből jelentik: A német nagy főhadiszállásra való utaztában Őfelsége ma délután fél 3 órakor ide érkezett. A király kiszállt a vonatból és a peronon sétálgatott, amidőn pedig meglátta a pályaudvar környékén összegyült tömeget, intézkedett, hogy a közönséget beengedjék. Az összegyült ezernyi polgárság pillanat alatt elözönlötte a peront és lelkesen üdvözölte a királyt. Tiz percnyi tartózkodás után az udvari vonat tovább robogott.

A legnagyobb légi csata.

Budapest, aug. 14. (Saját tudósitónktól.) *Genfből jelentik:* **A Somme fronton csütörtökön és pénteken lefolyt légi csata a legnagyobb volt, amelyet valaha megvivtak. Az 51 repülőgép, melyről a csütörtöki hivatalos jelentés megemlékezik, csupán kicsi töredéke a harcban résztvett repülőgépeknek.**

A frankfurti légi támadás áldozatai.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Frankfurtból jelentik: A város ellen intézett légi támadásban 12 ellenséges repülőgép vett részt, amelyek a városra összesen 26 bombát vetettek. A bombarobbanások következtében tizenkét ember meghalt, öten sulyosan megsebesültek.

Trocki és Lenin lemondtak ?

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Rotterdambói jelentik: Itteni lapok jelentik, hogy Oroszországból érkező hirek szerint Trocki és Lenin lemondtak. A hir még megerősitésre szorul.

Az antant tiz héten belül döntést akar.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Hágából jelentik: Jól értesült körök szerint az antant arra törekszik, hogy a döntést tiz héten belül kierőszakolja, mert később a rossz időjárás miatt nem kinálkozik kedvező alkalom a nagyobbszabásu operáció számára.

Az olasz hivatalos jelentést nem Diaz tábornok irja alá.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Luganóból jelentik: Feltünik, hogy a legutóbbi olasz hivatalos jelentéseket nem *Diaz* tábornok, hanem *Badoglió* tábornok irja alá.

A Wolf-ügynökség esti jelentése.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) A Wolf-ügynökség jelenti 14-én este: A harctereken nincs ujság.

Visszavert támadások Nyugaton.

Berlin, aug. 14. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Előtéri harc az Yser és Scarp között, Moristől délre és a Lystől délre az ellenségnek előretöréseit meghiusitottuk.

Bőhm vezérezredes hadcsoportja: A Somme mindkét oldalán és az Avretől északra részletes harcok. Vlassinitól nyugatra és délnyugatra ujból támadott az ellenség. Tovább délre az ellenséget ellentámadással vertük vissza.

A német trónörökös hadcsoportja. — A Veslo mentén és Reimstől északra kisebb gyalogsági harcok.

Bolle hadnagy 30 ik, Törtzer főhadnagy 29-ik, Róth hadnagy 20-ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállásmester.

Az antant Olaszország elleni offenzivánkra számit.

Budapest, aug. 14. (Saját tudósitónktól.) A Havas ügynökség jelenti Rómából: Olaszországban arra számitanak, hogy az osztrák-magyar monarchia részéről ujabb offenziva áll közvetlen küszöbön, miután most kétségtelenül tudják, hog a Piave medre hosszabb ideig nem fog meglepetéssel szolgálni.

Anglia a csehekről.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) Rotterdamból jelentik: Angol hivatalos jelentés közli: A háboru kitörése óta a cseh nép a közös ellenségnek minden módon ellenállott, jelenleg is a cseh nép Oroszországban és Szibériában azért harcol, hogy a német terjeszkedésnek gátat vessen. Abban a követelésben, hogy a cseh nép a függetlenséget kivivja, Anglia a cseh népet szövetségesének tekinti és a három fronton küzdő cseh hadsereget egységesnek ismeri el, amely mind a három fronton a központi hatalmak ellen harcol. Anglia a cseh-szláv nemzeti tanácsot a cseh nemzet legfőbb képviseletének elismeri, amely a később elkövetkező cseh kormányt jelenti és a cseh hadseregek teljhatalmu parancsnoka.

Próbaut az Atlanti-oceán átrepülésére.

Rotterdam, augusztus 14. Az Estnek jelentik:

Az Atlanti-oceán átrepülésére amerikai katonai repülőosztályt szerveztek. Augusztus 15-én nagy próbarepülés lesz — egyelőre az amerikai szárazföld felett háromezer mértföld (4800 km.) utvonalon. Az Atlanti-oceán átrepülésére készült gépek Daytonból indulnak el és Cincinnati, Columbus, Toledo, Detroit, Indianapolis, Kansas-City, Omaha, Des Moines, St. Paul, Milwankee felett Chicagóba repülnek. A próbauton tizenegy amerikai vesz részt. Angol repülők is csatlakoznak hozzájuk.

Kialakul a Tüzérnap gazdag programmja.

A tüzérnap rendezőbizottsága tegnap délután a városházán ülésezett. Jelen voltak: Pallay Lajosné, Malatinszky Lajosné, Rimler Károlyné, Sztachó Pálma, Schütz Albertné, Wiener Jenőné, Kolozsváry Erzsike, Mihelfy Lajosné, Perlesz Józsefné, Schönfeld Lajosné, Kaufmann Kornélia, Strauser Sárika. A 34. tüzérezred tisztikarából Kozma és Nyess főhadnagyok, Faragó, Uhlarik, Pohul és Hant hadnagyok, Fényes Samu dr és Stagelschmiedt hadapródjelöltek, Pelle János dr zászlós.

Kozma Lajos dr kimenti az ütegparancsnokot, aki Bécsben van. Helyette ő vezeti az ülést.

Faragó Rezső főhadnagy a hölgyek személyes közremüködésére nézve kért névsort.

Pallay Lajosné átadta a névsort.

Faragó Rezső Árpád honalapitásának élőképét irta le szinesen, szemléltetően. A jelmezeket a szinház s a m. kir. opera rendelkezésre bocsátják. Hölgyek nélkül is meg lehetne csinálni a képet, de a história jelentős szerepet szánt nekik. A népünnepélyt kocsikorzó nyitja meg, az ünnep kezdetét lövések jelzik, allegórikus csoportok vonulnak fel.

Perlesz Józsefné figyelmeztette az értekezletet, hogy a tervezett ünnep utáni hétfő hosszunap, a zsidóság már előtte való délután nem vehet részt az ünnepélyen. Csatlakozik ehhez Wiener Jenőné is.

Faragó Rezső köszöni a figyelmeztetést, *átteszi az ünnepélyt későbbre.* A Rhédey-kertben vurstli lesz, sátrakat állitanak fel, lesz konfetti, amelyet ágyuból lőnek ki. Hány hölgyre lehetne számitani? Uj ötleteket kért.

Kozma Lajos dr főhadnagy a névsor birtokában a müsor összeállitásáról gondoskodik s vasárnap, 18 án délelőtt 11 órakor beszámol.

A kereskedőknek nem kell a tisztviselői ruha és szövet.

(Budapestre kell menni értük. Kevés a haszon. Gyermekruha a sürgős. Maximálásra van szükség.)

Megirtuk, hogy nehány nagyváradi ruhakereskedő s divatárucég értesitést kapott a Népruházati Bizottságtól, hogy a tisztviselők részére a második sorozat szövetet és ruhát, ezenkivül a tisztviselők női hozzátartozói számára női ruhaszövetet és bluzt utalt ki s amennyiben a vételárat előre befizetik, a szöveteket és ruhákat a *bizottság raktárából* elszállithatják.

Ez az értesités kellemetlenül hatott a nagyváradi kereskedőkre, mert az első sorozatot a bizottság postán elküldte a kereskedőknek s csak a behozatalról kellett gondoskodni, azt is csak azért, mert utközben kiloptak nehány ruhát, tehát a vasutnál a kocsira egy kisérőt kellett felültetni. Most azonban Budapestre kell utazni a kereskedőknek, ott a raktárból kocsin a vasuthoz szállitani az általuk becsomagolt árut, a vasuton kisérőt adni a csomagok mellé, mert azokat nem lehet személypodgyászként kezelni, olyan nagyok, itt Nagyváradon külön hazaszállitani. Mindez annyi költségbe kerül, hogy a nekik engedélyezett 5 százalék haszonból ez nem futja, annál kevésbé, mert nemcsak a vasuton loptak már ki ruhákat az ő csomagjaikból, hanem pld. Deutsch Ignácnak 2 öltözet ruháját a Rákóczi-uton emelte el ismeretlen tettes.

A kereskedők tehát sürgősen kérdést intéztek a Népruházati Bizottsághoz s ha ez nem enyhit a feltételeken, akkor lemondanak az árusitásról s nem vállalják a tisztviselők szöveteit és ruháit, amelynek boltbeli csomagolásáért sem számithatnak fel semmit, a percent pedig kicsi, ami különös, mert a polgári lakossággal szemben a cipőnél például 30 százalék hasznot engedélyez a bizottság. Szakértelem tehát nem sok van a bizottságnál.

Szép ez a gondoskodás a tisztviselőkről, de kellene már adni a *polgári lakosságnak* is ruhát, ugy halljuk, szeptember elsejére kiüritettek a Közélelmezési Hivatalban egy szobát, ahol a ruhajegyeket adják ki. Azután talán megérkeznek a ruhák is. Erre pedig már ma szükség lenne, mert *itt az iskolai év kezdete* s a gyerekek ruha nélkül maradnak, ha nem adnak nekik ruhát, nem mehetnek iskolába. Gyermekruháról kell sürgősen gondoskodni valamelyik hivatalnak.

Az a baj, hogy tegnapra elrendelték a ruhák árainak feltüntetését a maradék ruhákon, de nem maximálták, pedig ezt előbb kellett volna megtenni. Igy aztán honnan tudja a vevő, hogy az a ruha ér-e annyit, mint amennyi rá van irva. Kiirni mindent lehet, van a kirakatokban már olyan nyakkendő, amelyiken ez az ár fityeg: 35 korona. Hát megér ez a nyakkendő 35 koronát?

Malommunkások felmentése.

A kereskedelemügyi m. kir. Minister a következő rendeletet közölte a kereskedelmi és iparkamarával:

Az összes fegyveres erő pótlási ügyének főnöke távirattal tudomásomra hozta, hogy a hadseregfőparancsnoksággal egyetértőleg hozzájárul legfeljebb háromszáz malom szakmunkásnak határidőre való felmentéséhez. Nem menthetők fel azonban az 1894—1900. születésü évfolyamokba tartozó egyének. Elsősorban csakis a mögöttes országrészben katonai szolgálatot teljesitő egyének hozhatók javaslatba és csak másodsorban kérhető a hadrakelt sereghez tartozóknak felmentése és ezek közül is elsősorban a katonai kormányzóságoknál, azután a keleti hadszintére és csak utolsó sorban a délnyugati hadszintéren levők és a XIX. hadtesthez beosztottak terjesztendők elő. A XIX. hadtest gyalogságához tartozók azonban ebből a felmentési müveletből egyáltalán ki vannak zárva.

Erről cimet tudomás és az érdekeltség azonnali tájékoztatása végett oly felhivással értesitem, hogy az ezen rendeletem alapján benyujtott felmentési javaslatok a jelen számra való hivatkozással a 7900 eln. 4. számu honvédelmi miniszteri rendelettel megállapitott alakban és uton soron kivül terjesztendők fel hozzám és a soronkivüliség a felterjesztés külzetén és feltünő módon megjelölendő.

Külön hangsulyozom és erre az érdekeltség nyomatékosan figyelmeztetendő, hogy a mögöttes országrészben levők egyrészt és a hadrakelt seregnél levők másrészt különkülön névjegyzékbe foglalandók. — Az ezen szabály figyelmen kivül hagyásával szerkesztett névjegyzékek a felmentési javaslatok gyors elintézése, tehát a kérelmező vállalatok érdekében kiigazitás végett a szerkesztőknek visszaadandók.

Nagyvárad, 1918. aug. 14.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara:

Dr Moskovits József, elnök. *Dr Sarkadi Lajos* titkár.

Gróh Ferenc bucsuja debreceni hiveitől.

Ujabb százezer korona jótékony célra.

Magasztos ünnepség szinhelye volt tegnap délután a debreceni kath. főgimnázium diszterme, ahol az egyháztanács és az iskolaszék együttes ülésén vett bucsut a debreceni egyházközségtől *Gróh* Ferenc pápai prelátus, főesperes, kisprépost.

Gróh Ferenc prelátus könnyezve vált meg az egyháztanács és az iskolaszék tagjaitól, akikkel együtt páratlan megértéssel és együttérzéssel buzgólkodott s akiket — ugymond — elfeledni nem log soha.

A bucsu perceiben szeretetét és háláját ismételten kivánta leróni azzal is, hogy az immár közel harmincezer debreceni róm. kath. hivő részére szüknek bizonyult templom mellett a második kath. templom alapjához ötvenezer koronás alapitvánnyal járuljon hozzá. És ezt az összeget letette a jelenlevő pénztáros kezeibe.

Debreceni prépostságának ideje alatt *háromszázezer koronán jóval felül* adott egyházi, közoktatási célokra jótékony adományokat s még a most letett ötvenezer koronával se fejezte be nagylelkü áldozatkészségét; de mintegy dokumentumául annak, mennyi szeretettel csüng ő a debreceni hitközség sorsán, a bucsuzás megható perceiben egymásután tette le ujabb és ujabb alapitványait.

Tizezer koronát adott a kath. főgimnáziumnak, hogy annak kamataiból jó tanuló ifju ösztöndijat kapjon; hogy a Svetits intézet tanitónők képzőjének szegény növendékei állandóan könyvekkel látassanak el. Tizezer koronát adott a kath. iskolák kibövitésére. Kétezer koronát az orgona jókarban tartásának alapjára.

Mikor jótékony alapitványait letette, mély megilletődéssel vett bucsut az egyháztanácstól és az iskolaszék tagjaitól.

Viharos lelkes éljenzés nyomta el az elválás okozta meghatottságot és Szent-

Királyi Tivadar egyházi gondnok állott fel, hogy a kath. intézmények* és a hivek nevében bucsut vegyen a nemesszivü lelki pásztortól.

Segitséget kér a dispensaire.

A tüdőbeteggondozó intézet tegnap *Rimler* Károly polgármester elnöklésével ülésezett. Jegyző volt *Soós* István dr.

Grósz Menyhért dr igazgató főorvos terjedelmes és megdöbbentő jelentésben számolt be a tüdővész terjedéséről, amelynek áldozatai közül 1126-ot kezeltek. Lakásvizsgálatot 1358 esetben tartottak, munkaképtelen volt 244 beteg. Rámutatott a társadalom s a közönség közönyére s lelkes szavakban kérte a hatékonyabb támogatást.

Rimler Károly elnök rámutatott az intézet áldásos, csöndes müködésére s kéri az igazgatónak az orvosi szereteten tulmenő gondoskodását ezentulra is. A javaslalok közül elfogadták, hogy felirnak a belügyi kormányhoz, az államsegély felemelését kérve 30000 koronára s támogatásra felkérik a tanácsot, a főispánt s a város képviselőjét. Ezenkivül a betegek elhelyezésére kórház épitését sürgetik s ezt a javaslatot kiadják a főorvosnak pártolás céljából. A maga részéről mindent megigér.

HIREK

Nagyboldogasszony ünnepe.

Nyugodtan mondhatjuk nemzeti ünnepet ülünk. E napon ajánlotta fel első királyunk, szt. István, az országot a bold. Szüz pártfogásába. E tudat csendül az ének szavában, mely századok óta él népünk ajkán:

Boldogasszony Anyánk,
Régi nagy Patrónánk . . .

Szivet-lelket magával ragad minden sora. Nincs ének, mely jobban megfelelne a mai kor fájdalmának, mint azok a gyöngysorok, melyekben a török kor szenvedő magyarsága könnyes arccal fohászkodik:

Magyarországról, szegény hazánkról
Ne feledkezzél el, szegény magyarokról!

Ki nem látja a ma baját, fájdalmát e sorokban?

Ha majd fölcsendül az ének, emlékezzünk régiekről, emlékezzünk meg kötelességeinkről és arról, hogy valahányszor Magyarország visszatért a Szt. István által kijelölt ösvényre, a bold. Szüz oltalma alatt a nemzet felvirult.

Ez ünnepnapon a székesegyházban az ünnepi misét gróf *Széchényi* Miklós megyéspüspök tartja, a szent beszédet pedig dr *Szabó* Vendel theol. tanár mondja.

—

A főherceg üdvözlete Rimler polgármesternek.

—

Képes levelező lapon Gradóból.

Kedves levelező lapot hozott tegnap a posta messze idegenből, Gradóból *Rimler* Károly polgármesternek. Emeli a küldemény értékét, hogy magas személyiségtől, az uralkodó család egy kedves, a magyar nemzet által szeretett, becsült tagjától jött, aki meleg üdvözletét küldi a polgármesternek. A szép, szines levelező lap Gradó mellől érkezett a következő irónnal irott sorokkal:

Nagyságos
Rimler Károly polgármester urnak
Nagyvárad.

Polgármester urat sokszor üdvözlöm.

József Ferenc főherceg.
Kratochvill ezredes.

József Ferenc főherceg tudvalevőleg *József* főherceg fia, aki mellett jelenleg a 4-es nagyváradi honvédek volt vitéz parancsnoka *Kratochvill* Károly ezredes teljesit katonai szolgálatot.

A levelező lapot természetesen *Rimler* Károly polgármester legkedvesebb emlékéül őrzi.

—

*** A király születésnapja.** Őfelsége születésnapján, aug. 17 én, szombaton a székesegyházban ünnepi hálaadó istentisztelet lesz, melyen gróf *Széchényi* Miklós megyéspüspök pontifikál. Erre az összes helybeli hatóságok is hivatalosak. A király születésnapjával kapcsolatosan az állami gyermekmenhely igazgatósága a következő felhivást közli:

Az osztrák gyermekek igen tisztelt szerető szülőihez! Ő felsége, IV. Károly király születésnapján, f. hó 17 én d. e. 9 órakor a helybeli székesegyházban ünnepi istentisztelet tartatik. A nevelő szülők felkéretnek, hogy a náluk elhelyezett osztrák gyermekekkel reggel 8 órára a muzeumkertben megjelenni sziveskedjenek. 20-án a Szent-István napi ünnepi istentiszteleten a gyermekek szintén részt fognak venni.

*** Obrincsák István ezredes visszajön.** Néhány hónapja csak, hogy Várad katonáinak igazi édesapja, *Obrincsák* István, a négyes honvéd pótzászlóalj parancsnoka körünkből távozott. Amily fájdalmas volt nekünk távozása, ki minden hadi jótékonysági mozgalomban lelkes vezető, pártfogó volt, kit katonái is mint atyjukat tisztelték és szerették, ép oly nagy örömmel vesszük a hirt, hogy Nagykanizsáról ismét visszajön. *Hevessy* Kálmán őrnagytól, ki rövid müködésével is nagy népszerüségre és közbecsülésre tett szert s a ki most a harctérre megy, megint Obrincsák ezredes veszi át a 4 es honvéd pótzászlóalj parancsnokságát. A nagyváradi 37. gy. e. hadkiegészitő parancsnokságában is változás állott be. A hadügyminiszter *Móricz* Pál őrnagyot fölmentette a parancsnokságtól és a parancsnokságot mig a kinevezett parancsnok *Jávorszky* őrnagy meg nem érkezik, *Des Echerolles Kruspér* István százados látja el.

*** Legtöbb adót fizetők jelentkezése.** Ujból felkérem Nagyvárad város azon legtöbb adót fizetőit, akik, az egyes takarékpénztáraktól, intézetektől, részvénytársaságoktól fizetést, jutalékot és egyéb járandóságokat élveznek és az azok után kivetett adójukat virilis joguknál számitásba vétetni óhajtják, az arra vonatkozó okiratokat a városi adóhivatal 30, sz. szobájában Pogátsás György adótiszt tb. fogalmazóhoz most már 3 nap alatt beszolgáltatni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1918. évi aug. 13. Juricskay Barna pénz- és adóügyi tanácsos.

*** A főispán gyermekcipő-akciójára** tegnap *Németh* Pál gyógyszerész a Tiszántúl utján 100 koronát küldött a főispáni hivatalhoz. Megkérdeztük a főispánt, hogy az akció, amely eddig 3000 koronát mutat fel, gyüjtés utján szaporitható-e? *Malatinszky* Lajos főispán igy válaszolt:

— Egyelőre *önkéntes* adakozásból kivánom az alapot összehozni s hiszem, hogy mindenkinek szivében él a kötelesség lángja a gyermekekkel szemben. Minden vasárnap kimutatjuk a beérkezett adományokat s ebből láthatja a város közönsége, hogy a főispáni hivatalban mindenki leróhatja adományait erre az igazán nemes emberi célra.

*** Német gyerekek a Kálvárián.** *Némethy* Gyula dr c. kanonok tegnap a Szent-Vince intézetben és Szent László-menedékházban üdülő osztrák német gyerekeket sétára vitte ki. A rendes sorokban felvonuló gyerekeknek megmutatta a Széchényi-téri Mária-szobrot, egyik kiváló müvészi alkotásu szobrunkat, azután felvitte őket a Kálváriára, ahonnan a város fekvését láthatták a kirándulás kellemességeitől vidám gyerekek. A látvány is, a kanonok előadása is nagyon tetszett a kis osztrákoknak, akikkel szivesen, barátságosan foglalkoznak mindenütt.

*** Jutalmak a közélelmezés vezetőinek.** Nagyvárad város közélelmezési ügyosztályának felügyelő bizottsága legutóbb tartott ülésén javaslatot fogadott el, hogy a közélelmezés vezetéséért *Lukács* Ödön főjegyzőnek ez évi augusztus 1 től havi 1000 koronát, *Szücs* Géza városi főszámvevőnek az élelmezési ügy körül teljesitendő munkáért havi 400 korona, *Várady* Lajos, *Schercz* Károly és *Dénes* pénztárnoknak buzgó tevékenykedésük elismeréséül szintén havi pótlékot adjon az élelmezési ügyosztály pénztára. Továbbá *Szentléleky* Kálmán tb. aljegyzőnek, aki már huzamosabb idő óta naponkint a hivatalos órákon tul, késő este, sőt sokszor éjjel is végzi a közélelmezési ügyosztály dolgait, havi 200 korona pótlékot állapitsanak meg. Nagyvárad város tanácsa a felügyelőbizottság javaslatait magáévá tette a pótlékokat folyósitotta.

*** Három koronás napidij.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága még a mult év december havi ülésén elhatározta, hogy azoknak a napidijasoknak napidijait, akik 3 koronán aluli napidijat kapnak, felemelik 3 koronára. A határozatot felküldték a miniszterhez jóváhagyás végett, de dacára, hogy már nyolc hónapja is elmult, a miniszter egyátalán nem nyilatkozott a közgyülési határozat jóváhagyásáról. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, tekintettel a belügyminiszter hallgatására s mivel a törvényes 40 nap már többszörösen elmult, tegnap elhatározta, hogy eleget tesz a közgyülés határozatának s az illető napidijasok részére kiutalja a 3 korona napidijat.

*** Pótvizsgálat Gerő Ármin fegyelmi ügyében.** A város fegyelmi választmánya *Gerő* Ármin főkapitány fegyelmi ügyében a bevizsgált anyagot tárgyalás alá vette. *Malatinszky* Lajos főispán javaslatára azonban visszaadta *Lukács* Ödön polgármesterhelyettesnek, hogy több vádpontra pótvizsgálatot tartson s azután terjessze be az ügyet a választmányhoz.

* **Főhadnagyi előléptetések.** A király dr Cserhelyi Vince, Bana Sándor és Gál Dezső 37. gy. e. beli tart. hadnagyokat tart. főhadnagyokká léptette elő.

* **A toloncház renoválása.** A városi toloncházban már évek óta botrányos viszonyok vannak, mert a helyiségek tisztátalanok, az épület elavult, rozoga. Ezeknek az állapotoknak a megszüntetése már halaszthatlanná lévén, Nagyvárad város mérnöki hivatala költségvetést készitett a toloncház belső és külső renoválásáról. A város tanácsa a mérnöki hivatal előterjesztését elfogadta s a javitási munkálatok foganatositását elrendelte.

* **Az áruk árának megjelölése.** A m. kir. miniszterium 3310—1918. M. E. számu rendelete értelmében mindazok, akik közszükségleti cikkeknek, előállitásukra szolgáló anyagoknak, valamint forgalombahozataluk·hoz szükséges tartályoknak (ládáknak, hordónak, zsákoknak stb.) akár a közvetlen fogyasztás, akár a továbbeladás céljából való árusitásával foglalkoznak, kötelesek az üzlethelyiségeikben vagy raktáraikban levő eladásra szánt árukat, azok eladási árát, pontosan feltüntető függőjegygyel ellátni, vagy eladási árukat más alkalmas módon szembetünően megjelölni. Fent hivatkozott rendelet a mai napon életbelépett s ennek következtében a ker. rendőrfelügyelők szigoruan utasitva lettek, hogy az ellenőrzést még a mai napon kezdjék meg s a mulasztók elleni eljárás megindithatása céljából jelentéseiket a kihágási ügyosztályhoz adják be. Nagyvárad, 1918. aug. 14 én. Rendőrkapitányi hivatal. Erre a körülményre a kereskedelmi és iparkamara is felhivja az érdekeltek figyelmét.

* **Halálozás.** Nagyvárad régi érdemes iparos polgára *Matzkássy* Alajos tegnap éjjel 1 órakor, életének 83 ik évében elhunyt. Temetése f. hó 16-án délután 5 órakor fogvégbe menni Körözs utca 37 ik számu gyászházától a róm. kath. egyház szertartása szerint.

* **A bor ára stagnál.** A bor ára, mint jelentettük, 11 koronáról hanyatt homlok leesett 6 koronára s még ezen az áron se kötöttek üzletet az utolsó két hét óta. Nagy mennyiségü bora van Moskovits Herman cégnek és Rothbart Edének. Tekintettel a várható óriási termésre, amelyet a szőllők állása mutat, az eladók mindenütt sürgetik a kötések lebonyolitását, mert a hordókra szükség lesz, hordó ugyanis nincs. Németország magyar bort csak ugy enged Ukrajnába, ha azt ő adhatja el, tehát ott nem sokat kereshet a magyar gazda.

* **Lánckereskedő kis kazárok.** A Sonnenfeld Adolf nyomda r. t. telepéről egy tanuló több kenyérjegyet lopott s eladta darabonkint 8 koronáért egy másiknak. Ez továbbadta 13 koronáért egy fiatalkorunak, aki a lánckereskedelembe belekapcsolódva most már 24 koronáért adta tovább a könyvet, amelyet a negyedik már 40 koronáért vásárolt meg s vakmerően egy nagykoru pékhez vitte, aki megcsipte a társaságot. A lánckereskedő társaság valamennyi tagja menekült kazár. Átkisérték őket a gyermekbirósághoz. A kazárokról a napokban jelentette ki *Fényes* László képviselő a parlamentben, hogy káros fajtáju, veszedelmes nép s ellene védekezni kell.

A monarchia átalakitása.

Az osztrák-magyar monarchia: nemzeti államok szövetsége.

Budapest, augusztus 14. (Saját tudósitónktól.) *Bécsből jelentik: a Cech cimü klerikális lap jól értesült helyről azt közli, hogy báró Hussarek miniszterelnök a korona bizalmára támaszkodva és az urakháza többségének támogatásával, valamint az összes nemzetiségek vezető politikusaival egyetértésben tervbe vette, hogy a monarchiát átalakitja nemzeti államok szövetségévé, amelynek tagjai lennének a német, cseh, lengyel, délszláv és ukrán államok, valamint a szent korona országai s amelynek keretén belül minden nép meg alálná jogos kivánságait és létfenntartásának feltételeit.*

* **Adományok a kath. Nővédő Egyesületnek.** Gróf *Széchényi* Miklós m. püspök 100 kor., A Hangya szövetkezet igazgatósága 500 kor., Szent Antal nevében N. N. 600 kor. — A leánykörök ozsonájára adakoztak: dr Karácsonyi János, dr Kollányi Ferenc, dr Vucskics Gyula, Gresinszky Antal 120 kor. Ezen adományokért ezuton fejezi ki hálás köszönetét az elnökség.

* **A Kath. Nővédő Egyesület az Arany árvákért.** A háborus nyomoruság nak esett áldozatul Arany Sándorné, aki háboru előtt jómódban, boldog családi körben élt. Mikor az urát behivták, elkezdődött a család kálváriája. Nyomoruságos pince lakásban huzódott meg az anya 6 gyermekével, kik közül az utolsó e szomoru időben született. A sok nélkülözés tüdővészbe döntötte az anyát — egy évi szenvedés után egy héttel ezelőtt elhunyt. A Kath. Nővédő állandóan segélyezte a családot. most pedig gyüjtőiven 300 koronát gyüjtött Czigány Ferencné urnő buzgólkodásával. Az árvák részére további adományokat is köszönettel fogad az egyesület.

* **A kisiparos egyesület** választmányi tagjait és a cipész szakosztály vezetőségét felhivjuk, hogy folyó hó 15 én este 8 órakor a Salon kávéházban fontos ügyben választmányi ülést tartunk. Pontos megjelenést kér *az elnökség.*

* **A kath. Sajtóhölgybizottság** céljaira ujabban adakoztak: Imrik S. Zoltán c. kanonok 1000 K, dr Krüger Aladárné 50 K. A nemesszivü adakozók fogadják ezuton is az elnökség hálás köszönetét.

* **Polgári egyének berendelése kocsis szolgálatra.** *Rimler* Károly polgármester felhatalmazást kért a belügyminisztertől, hogy a tüzoltók, a mentők, valamint a közti sztasági és gazdasági munkáknál szükséges fogatoknál a kocsis teendők elvégzésére ahhoz értő polgári egyéneket hivhasson be s kötelezzen szolgálatra, mivel a városi kocsisok nagyrészben felmondtak, azon indokolással, hogy más foglalkozással jóval többet megkereshetnek. Most értesiti a belügyminiszter Nagyvárad városát, hogy felhatalmazta a polgármestert, miszerint a kocsis teendők végzésére a város lakosai közül egyes, ily szolgálatok elvégzésében gyakorlott egyéneket személyes szolgálat teljesitésére kötelezzen. A fizetések mérvére a miniszterhez javaslatot tegyen a polgármester. — Azóta azonban sokat változott a helyzet; van a városnak elég kocsisa, az igaz, hogy magasabb fizetés mellett, mint amennyit egész sereg városi tisztviselő kap.

* A **Népszövetségi Hitelszövetkezetben** ma nem lesz befizetés, hanem pénteken lesz pénztáróra.

* **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Krüger* Jenny polgári iskolai tanitónőt Kevevárról a kispesti állami polgári iskolához helyezte át.

* **A Püspökfürdőben** vasárnap folyó hó 18 án rendkivüli kiváló müvész est lesz hat órai kezdettel. Fellépnek *Toronyi* Gyula a magy. kir. operaház tenoristája, Koltai Margit énekesnő, K. Kovács Andor a Király szinház tagja és Várady Aladár ki országosan elterjedt saját szerzeményü dalait maga adja elő. Erre az igazán müvészi nivón álló estre jegyek már most válthatók a fürdő irodájában.

* **A Biharmegyei és Nagyváradi Közalkalmazottak Beszerzési Csoportja** értesiti összes tagjait, hogy f. évi aug. 16 tól kezdve egyelőre egy havi liszt illetményei a tagsági igazolványra és a városi lisztjegyek a Beszerzési Csoportnál főpostaépület kifogának adatni. Értesiti továbbá a tagokat, hogy mindazoktól, akik egész évi paradicsom szükségletüket a Beszerzési Csoportnál óhajtják beszerezni, előjegyzések ugyanott főpostaépület földszint 10. f. évi aug. 16 tól szept. 1 ig elfogadtatnak.

* **Kabaré a Püspökfürdőben.** A Püspökfürdő igazgatósága szombaton mükedvelő kabaré előadást rendez, mely este fél 9 órakor kezdődik. Az előadás után tánc következik.

* **Az idei tergeri zár alá vétele.** A kormány a hivatalos lap mai számában közzétett rendeletével zár alá helyezi az 1918. évi tengeri termést s szabályozza a tengeri készletek felhasználását és forgalombahozatalát. Megállapitja a fejadagot is, amely a következő: Rendszeres őstermelői munkát végző 15 éven felüli férfi és női munkás részére tengeriből havonkint és fejenkint 15 kg a rendszeres őstermelői munkát végző 15 éven aluli férfi és női munkások, ugyszintén az őstermelő munkások családtagjai részére havonkint és fejenkint 12 kg. Mindenki más részére, ideértve a rendszeres mezőgazdasági munkát nem végző őstermelőket is, a havonkint és fejenkint fogyasztható tengeri mennyiség 10 kilogramm. Tengeri szállitásához szállitási, az őrléséhez pedig őrlési tanusitvány szükséges. A rendelet felhatalmazza a közélelmezési minisztert, hogy a szükséghez képest elrendelhesse a tengeri rekvirálását.

* **Szépségverseny, tombola, tüzijáték** és sok uj attrakció lesz az érdekessége a Félix fürdő vasárnapi jótékonycélu népünnepélyének, mely nagyszabásu müvészesttel lesz egybekötve. A legszebb nő gyönyörü, értékes nyakéket, a tombola főnyeremény szerencsés nyertese pedig száz derab Trabuko szivart kap. A tombola nagyértékü nyereménytárgyai a mai naptól Huzella M. Rákóczi uti üzletében lesznek kiállitva. A népünnepély délután 3 órakor kezdődik, a müvészest 6 órakor.

Legujabb füzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok mindennemü villamos vezetékek és égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

MOZI.

* **Az Apolló békefilmje.** A béke: ez a cime annak a klasszikus filmujdonságnak, amelyet ma nagyszerü programmja során hoz szinre az Apolló szinház. Halál jockey hatalmas sikere után ez a film is kétségkivül a legnagyobb tetszésre tarthat számot. Az uj film mint müfaj regényes történet: fantasztikum, még pedig a legszentebb, leg drágább fantasztikum, mi is lehetne más a béke, amiről ez a kedves, elragadó történet szól. Szól pedig egy áldott békekirály haláláról, egy békekirálynéról, akinek sirja fölött már a háboruba induló hadak robaja dübörög. Látványos jelenetek során pereg le előttünk a mozgósitás eleven, lüktető képe, barátok vállnak ellenségekké, forró harci epizódok váltakoznak, a háboru réme pusztit, öldököl, mig végre elérkezik a magasztos pillanat, melyről a ma élő ember legszebb álmait szövi s amit sajnos csak a film adhat nekünk: a béke. Bizonyos, hogy a közönség szivesen fogadja a remek filmszenzációt, a melynek nagy sikere előre látható.

Az Uránia nagy szenzációja a mai uj müsor, melynek ragyogó diszéül mutatja be az igazgatóság a Koldus gróf cimü gyönyörü magyar filmdrámát, az idei filmtermés egyik legnevezetesebb eseményét. A Koldus gróf főszerepeiben látjuk kedves ismerőseink, a nagyváradi szinpad népszerü müvészei közül a nagyszerü Szentgyörgyi Mártát, aki a legkiválóbb filmmüvésznők sorába emelkedett és alakitásai mindig müvészi szenzációk, a kedves Simon Marcsát, akinek sok filmsikere volt. A darab vezető szerepében elsőrangu alakitást produkál még Zilahy Gyula, a Nemzeti Szinház egykori ünnepelt müvésze, Petheő Attila, dr Torday Ottó, Körmendi János, a kis Szécsi Ferkó. A müsor többi száma is rendkivül érdekes.

SPORT

A mai footballmérkőzés. Gyönyörü időjárás kedvez a NAC. ma csütörtök délutáni football programmjának s igy előreláthatólag nagy közönség lesz együtt a Rhédey kerti sport téren, hogy tanuja legyen a Honvédönkéntesek—NAC footballmérkőzésének. Az érdekes sportesemény a katonatiszti körökben is nagy érdeklődést keltett s igen sokan készülnek részt venni a mai délután. A honvédönkéntesek csapata az eddigi tréningekből következtetve kitünő ellenfele lesz a NAC csapatának s igy a mérkőzésnek elsőrangu sportértéke lesz. A jótékony célu mérkőzés délután fél 4 órakor kezdődik pénztárnyitás délután fél 3 órakor.

TANÜGY

A nagyváradi kir. kath. tanitóképző intézet igazgatósága az 1918—19. iskolai évre vonatkozólag a következőket közli: A javitó és osztályképesitő vizsgálatokat szept. 3 án d. e. 8 órakor kezdjük. Az I. évfolyamra jelentkezők zenei hallását szept. 3-án d. u. 3 órakor biráljuk el s utána lesz a beiratás. A II—IV. évfolyamok növendékeit szept. 4 én irjuk be. A „Veni Sancte" szept. 5 én d. e. 8 órakor lesz. Gyakorló iskolánkban a beiratásokat szept. 3. és 4-én tartjuk.

Szerkesztői üzenetek.

Láng Jakab kávés, Feketesas kávéház nyilatkozatát, amellyel vendégeit megvédelmezi, olvastuk. Sajnos, ezek a vendégek, akikről mi irtunk, nem a kávés vendégei, hanem a város veszedelmei. Ha ön nyilatkozatának megirása előtt felkereste volna *Bartha* Endre dr bünügyi kapitányt vagy *Dajka* Endre dr volt bünügyi kapitányt és a detektiv-kart, akkor megengedte volna nekünk azt, amit irtunk az árdrágitókról. — Ön *minden* vendégéért jót áll, pedig elhamarkodva irja alá az erkölcsi zsirót, amelyet beváltani nem lesz képes, de nem is lesz rá kedve. Egyébként az nem zárja ki azt, hogy az Ön kávéházának előkelő fertájában igen jó közönség fordul meg, azt sem, hogy nem kivánatos elemek máshová is befurakodnak. Közös veszedelem ellen közös védelem segit.

Főszerkesztő: Dr KRÜGER ALADÁR. | Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Fésűk
tartós, finom anyagból.
Bontó-, sürü-, still-fésük, hajtűk, hajcsattok, oldal- és kontyfésük, kefék, bőráruk, pipere és toillete szükségletek legjobb beszerzési helye
Fésű- és diszműáruház
Saspassage 42.
Nebelthau A. utóda Szabó J.
Javitások eszközöltetnek.

TŰZIFA
a városnál kiváltott tűzifa házhoz való szállitására
megrendelés átvétetik
Rákóczi-ut 22. sz. a.,
APOLLÓ-TŐZSDE.

URÁNIA mozgószinház
MA
Koldus gróf.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/2 7 órakor kezdődnek

APOLLÓ mozgószinház
MA
BÉKE.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/2 7 órakor kezdődnek

Eladó ingatlanok:
Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.
Felvilágositást nyujt a
Magyar Bank r.-t.

HETI ÁRJEGYZÉK:

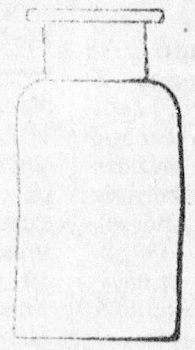

Porcellán mozsár ütővel	12·—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15·—
Majolika tálca fogóval	8·—
Majolika cukortartó diszes	8·—
Majolika gyümölcskészlet	8·—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12·—
Boros » » »	12·—
Likör » » »	12·—
Befőttes készlet kristály fehér	12·—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12·—
Majolika fali sótartó szines	8·—
Majolika vizeskancsó szines	10·—
Kenyérkosár szines üveggel	10·—
Chinaezüst cukortartó	10·—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10·—
Majolika virágváza szines	5·—
Majolika virágfazék	5·—
Majolika diszfigura	5·—
Porcellán főzőlábas	5·—
Porcellán főzőfazék	5·—
Teáskészlet szines aranyozással	50·—
Kávéskészlet szines aranyozással	50·—
Feketéskészlet szines aranyozással	50·—
Ebédlőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150·—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40·—
Mosdókészlet szines finom diszitéssel	50·—
Falitükör szines aranyozott kerettel	30·—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25·—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30·—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8·—
Teáscsésze szines finom aranyozással	4·—
Kávéscsésze » » »	4·—
Köpőcsésze » » »	5·—
Főzőlabas barna tüzálló füllel	5·—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkeretek, Ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben!!
KOMLUS TESTVÉREK
üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszműáru nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám: 372.

A Bratianu-kormány és a debreczeni bombamerénylet.

Bukarest, aug. 16.

A Gazetta Bucurestilor jassyi levelezője azt irja, hogy a debreczeni bombamerénylet tettesét, Cataraut, támogatta az akkori Bratianu-kormány. A kormány arról is gondoskodott, hogy a merénylő eltünjék az országból, miután hivatalos román személyek támogatásával az ügyről hamis tényállást közölt a monarchia akkori követével, Czernin gróffal.

Állitásainak igazolására a tudósító beszélgetést közöl, amelyet a volt egyiptomi román kereskedelmi attaséval folytatott. — Ennek a debreczeni bombamerényletnek lebonyolitásában igen jelentékeny része volt.

Ez az attasé — Jonescunak hivják — elmondta, hogy Catarau 1914. elején Egyiptomba jött. A hajó kapitánya azzal adta át az attasénak Alexandriában Cataraut, hogy Bratianu miniszterelnök és Morcun belügyminiszter különös védelmet kivánnak a számára.

Jonescu Vizoki követhez fordult, aki azt tanácsolta neki, hogy Cataraut távolitsa el, mert félő, hogy diplomáciai bonyodalmak támadnak jelenlétéből. Ugyanekkor Porumbara külügyminiszternek is jelentést tett az ügyről. Hogy az ügy ne vegyen kellemetlen fordulatot, Jonescut Bukarestbe hivták. — Vele együtt tért vissza Catarau is, aki utközben azt a nyilatkozatot tette Jonescu előtt, hogy Bratianunak része van a debreczeni bombamerényletben.

Átadott ezenkivül Jonescunak egy bolgár utlevelet, amelyet Panaitescutól, a román államrendőrség főnökétől kapott. Jonescu a világháboru kitörése után találkozott Bukarestben Catarauval és akkor ez panaszkodott neki, hogy mindenki elhagyta azok közül, akik a debreczeni bombamerényletet végrehajtására felbujtották.

A német főhadiszállás tanácskozásai.

Berlin, augusztus 16.

Azok a találgatások, amelyek a sajtóban a főhadiszálláson folyó tanácskozásokról megjelennek, nagy tájékozatlanságot mutatnak arra vonatkozólag, hogy az ilyen tanácskozások milyen módon történnek. Azt hangsulyozzák, hogy nagyhorderejü, *döntő határozatokról van szó.*

Természetesen igy van ez. Mindkét fél bizonyos irányu döntést akar elérni, de senki sem mondhatja meg előre, hogy ténylegesen elérik-e a döntést. Bizonyos kérdésekben különböző véleményeket alkothatnak, egyikben éppen ugy határoznak, hogy a döntést elhalasztják, másokban pedig más eljárási módot állapitanak meg.

Minderre példa lehet a *lengyel kérdés,* amelyre vonatkozólag a felfogások folyton eltérnek egymástól és még magyar és osztrák részről is az egyik felfogás a *personal unió* mellett foglal állást, a másik felfogás pedig arra törekszik, hogy *Károly István* főherceg legyen a lengyel király. De akad olyan vélemény is, amely el akarja halasztani a kérdés végleges megoldását.

Hogy a tanácskozáson a *keleti kérdés* fontos szerepet játszik, az magától értetődik. De nemcsak ezek a kérdések vannak napirenden. Minden aktuális természetü kérdést meg kell beszélni, tárgyalni kell ugy a katonai, mint a politikai alapvető kérdésekről és az olyan részletkérdésekről, mint a béke, az entente államok helyzete, az élelmezési kérdések konplexuma és a közgazdasági helyzet.

Amig a tanácskozás véget nem ér, — semmi ténylegeset tudni róla nem lehet.

Berlin, augusztus 16. A Berliner Tageblatt mai számában közli, hogy nincs kizárva, hogy Károly István főherceg lesz a lengyel király.

A Népszövetségi Hangya Szövetkezet közleményei.

A Népszövetségi Hangya Fogyasztási Szövetkezet tegnap zárta le az eddig beérkezett iveken történt jelentkezéseket. Az eredmény minden várakozást felülmul: eddig 2322 tag jelentkezett, a kik összesen *4310 üzletrészt* jegyeztek s igy a szövetkezet *negyedmillió koronát megközelitő* alaptőkével fog megalakulni.

A szövetkezet vezetősége a következőket közli:

1. Alakuló közgyülés augusztus 20-án délután 5 órakor lesz a Kath. Kör Szent László termében.

2. Még néhány aláirási iv nem érkezett be. A taggyüjtők sziveskedjenek ezeket az iveket *a mai nap folyamán* a Népszövetségi Hitelszövetkezetben *feltétlenül beszolgáltatni,* mivel a be nem érkező iveken netalán lévő jelentkezések az alakuláskor figyelembe vehetők nem lesznek.

3. A mai nap folyamán még lehet jelentkezni közvetlenül a Népszövetségi Hitelszövetkezetben délelőtt 9—12-ig és délután 3—6 ig.

4. A hátralékos tagdijak sürgősen befizetendők.

5. A ki lakcimét az aláirási iven nem jelentette be, vagy nem helyes lakcimet adott (pl. lakása helyett hivatalát jelölte meg), sziveskedjék pontos lakcimét egy levelezőlapon, esetleg személyesen vagy telefonon (195) bejelenteni.

6. A családtagok száma bejelentendő.

7. A ki csak egy üzletrészt jegyzett, ma még felemelheti üzletrészei számát. Saját érdekében jár el, a ki legalább két üzletrészt jegyez.

Elviszik a felesleges takarmányt.

A takarmánybizottság tegnap *Fráter* Barnabás alispán elnöklésével ülésezett. *Lendvay* István gazdasági előadó bejelentette, hogy a földmüvelésügyi miniszter a szénának, tavaszi szalmának, kukoricának, töreknek, polyvának igénybevételét elrendelte, miután előzőleg már zár alá vétette ezeket. A bizottság ennek foganatositására megtette az intézkedéseket. Eszerint járásonkint bizottságok alakulnak s ezek házról házra járva rekvirálnak.

Ülés után *Keszthelyi* Zoltán megyei főjegyző elnöklésével értekezletet tartottak, a melyen a debreceni, nagyváradi s budapesti bizományosok tették le a fogadalmat, amely közhivatalnok jelleget ad nekik. Tőlük függ a takarmány beszerzésének jósága s az, hogy télen jó hust kapunk e? A bizományosok jórészt pénzintézetek és pedig:

Nagyváradon: Az Egyesült Bank és Takarékpénztár.

Belényesen, Magyarcsékén és Vaskóhn: Ugyanaz.

Berettyóujfalun és Élesden: Peiger Simon (Debrecen.)

Bélen, Cséffán, Biharkeresztesen, Margittán, a központi járásban: Nagyváradi Kereskedelmi R. T.

Derecskén és Sárréten: Tiszavidéki Mezőgazdák Szövetkezete Debrecen.

Érmihályfalva: Benedek Mátyás és fia, Érmihályfalva.

Nagyszalontán és Tenkén: Hammerschlág Viktor Budapest.

Szalárdon és Székelyhidon: Közgazdasági Takarék és Váltóüzlet Debrecen.

A bizományosok a rekvirálásban tevékeny részt vesznek. A rekvirálás a hadsereg céljaira történik s csak itt-ott, ahol eltolódások mutatkoznak, adják polgári célokra a takarmányt.

Anyakönyvi statisztika a háborus esztendőkről.

Statisztikát állitottunk össze a nagyváradi állami anyakönyvi hivatalban a háboru ötöd esztendejének első feléről. Azért vettük évenkint az évnek első hat hónapját, mert csak igy tehetünk összehasonlitást a most folyó esztendővel.

Az alábbi számok a háboru legbrutálisabb pusztitásait mutatják. Mióta a sziv és az irgalom meghaltak, a szivtelenség és irgalmatlanság szomoru esztendői még rügyekben fagyasztották el a bimbót, melyek fakadása helyett csak a halál számára nyilnak nagyszerü konjuukturák.

Szomoruak ezek a számok, melyek a születések és házasságok apadásáról beszélnek s csak a halálozások száma növekszik.

Az 1914-től, tehát az utolsó békés féleszténdőtől 1918. junius végéig összeállitott anyakönyvi statisztika a következő:

Születések:

1914.	január 1-től	junius	30	ig	1042
1915.	„	„	„	„	853
1916.	„	„	„	„	599
1917.	„	„	„	„	601
1918.	„	„	„	„	589

Halálozások:

1914.	január 1-től	junius	10	ig	906
1915.	„	„	„	„	1027
1916.	„	„	„	„	1159
1917.	„	„	„	„	1202
1918.	„	„	„	„	1126

Házasság:

1914.	január 1-től	junius	30	ig	301
1915.	„	„	„	„	306
1916.	„	„	„	„	205
1917.	„	„	„	„	191
1918.	„	„	„	„	253

A számokból látható, hogy amig a születések száma folytonosan csökkent, a halálozások száma emelkedett. Ennek előnyös megváltozására a háboru alatt nincs is kilátásunk.

*** Tanulságos római olajlenyomatu levelező-lapok 19 féle változatban kapható a „Tiszántúl" kiadóhivatalában, daabonként 30 fillérért.**

Nagy francia támadások.

Berlin, augusztus 16. (A miniszterelnökségi sajtóosztály jelentése.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér. *Ruprecht trónörökös hadcsoportja: Előtéri harcok a Kemelen és Vieaux-Berquin mellett. Lystől délre egészen Ayetteig az Ancretól északra visszavertük az ellenség erős előtéri támadásait.*

Bőhm vezérezredes hadcsoportja: Noyonnál és Noyontól délre heves tüzharc, a melyet az Avre mindkét oldalán Lassigny ellen és az Oisetól nyugatra lévő magaslatokon ellenséges támadás követett. Thiescourttól délre az Attiche-major az ellenség kezén maradt. Egyébként azon állásaink előtt részben ellenlökésekkel visszavertük támadásaikat. A Lassigny melletti harcokban az ellenség sulyos veszteségeket szenvedett. Hat izben rohamozott hiába és 10 órás elkeseredett küzdelem után visszavetettük kiindulási helyére.

A német trónörökös hadcsoportja: A Vesle mellett a tüztevékenység este élénkebbé vált és egész éjjel élénk maradt.

Tegnap 24 ellenséges rep ülőgépet lőttünk le. Udet hadnagy 44 és 54, Körnecke és Loertzer főhadnagyok 30, Meckel hadnagy 22 és 23, Roech hadnagy 21-ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállásmester.

Olasz támadások.

Budapest, augusztus 16. A nagyfőhadiszállás jelenti: (Hivatalos.)

OLASZ HARCTÉR. A Montozze-állás ellen irányuló uj olasz támadások megtörtek az I. cs. lövészezred osztagainak vitéz ellenállásán. Egyébként a Tonale-szakaszon a tegnapi nap különös harci cselekmény nélkül telt el. A Monte-Cimonen erős ellenséges rohamcsapatokat visszavertünk.

ALBÁNIA: Változatlan.

A vezérkar főnöke.

Az antánt döntést remélt legutóbbi offenzivájától.

Budapest, augusztus 16 (Saját tudósitónktól.) A Wolf-ügynökség jelenti, hogy az antant lezajlott ujabb offenzivájával az Ance és Oise között minden áron döntést akart kierőszakolni. Hogy mennyire nagy jelentőséget tulajdonitott az antánt ennek a csatának, elárulja az ausztráliai csapatok parancsnokának parancsa, melyben közli, hogy az elkövetkezendő harc a legfontosabb lesz az egész háboruban. A támadásnak messzemenő céljai voltak, ezért az antánt példátlan nagy tüzérséggel, tankokkal és repülőgépekkel inditotta meg. A kezdő sikerek után azonban a támadás gyorsan megállott, mert a német hadvezetőség felismerte szándékukat és idejében megtette ellenintézkedéseit.

A bolsevikiek a központi hatalmaktól kérnek segitséget az antant ellen.

Budapest, aug. 16. (Saját tudósitónktól.) Stockholmból jelentik: A bolsevikiek legközelebb azt a kérelmet fogják intézni a központi hatalmakhoz, hogy a csehek és az antant ellen nyujtsanak katonai segitséget. Ennek a kérésnek az lesz a következménye, hogy a népbiztosok tanácsa és a négyes szövetség szerződést fognak kötni.

Az antánt csak Wilson négy békepontja alapján hajlandó tárgyalni.

Budapest, augusztus 16. (Saját tudósitónktól.) *Stokholmból jelentik: washingtoni jelentések szerint az antánt tekintettel a semlegesek ujabb békeakciójára elhatározta, hogy semmiféle olyan megbeszélésbe nem megy bele, amely Wilson elnök ismeretes négy pontjától eltér.*

Olasz repülők Innsbruck felett.

Budapest, augusztus 16. (Saját tudósitónktól.) **Innsbruckból jelentik: Ma reggel háromnegyed 10 órakor ellenséges repülőgépek érkezését jelezték. Egy negyed órával később három olasz repülőgép jelent meg a város felett és 2500 méter magasságból 1000 méter magasságra emelkedett. Védő ütegeink heves tüzelése gyors távozásra kényszeritette az ellenséges repülőgépeket.**

Károly király a honvédségről.

Budapest, augusztus 16. (Saját tudósitónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: A hivatalos lap holnapi száma a következő királyi kéziratot fogja közölni:

Maradandó jeléül annak az elismerésemnek, amellyel vitéz honvédségemnek adózom, ujabb kapcsolatot óhajtok létesiteni Személyem és derék honvédcsapataim között. Ezért elrendelem, hogy az 1-es számu honvéd gyalogezred ezentúl nevemet viselje.

Reichenau, 1918 augusztus 12.

KAROLY s. k.

Magyar politikus a cseh királyság felállitásáról.

Budapest, augusztus 16. (Saját tudósitónktól. A Nap közli a magyar parlament egy meg nem nevezett, de mindenkitől sejtett tagjának nyilatkozatát a Cech cimü prágai lapnak az alakitandó cseh—délszláv államról irt közleményéről.

Az illető politikus kijelentette, hogy svájci tartózkodása alatt meggyőződött arról, hogy Ausztria mértékadó köreiben a cseh királyság felállitása s a cseh kérdés rendezés a legkomolyabb formában szóbakerült. Ezért a Cech lap közleménye nem lepte meg, de véleménye szerint sok osztrák kormány meg fog bukni, amig az a kérdést meg fogják oldani. A politikus még kijelentette, hogy Magyarország semmi uj közjogi rendezésbe nem mehet bele, ilyen rendezés ellen a 67 és 48-as alapon álló pártoknak egységeseknek kell lenni.

Lesz-e uj német offenziva a nyáron?

Budapest, aug. 16. (Saját tudósitónktól.) Londoni lapok katonai szakértői a nyugati frontról azt jelentik, hogy a német vezérkar teljesen uj haditerveket dolgozott ki, miután csapatait sikerült átcsoportositani. E haditervek alapján már a legközelebbi napokban meg fog indulni a németek offenzivája.

Bern, augusztus 16. Clemenceau lapja, a Le Homme Libré irja, hogy a harctéren elért eredmények olyan jelentőségüek, hogy nemcsak katonai hasznuk volt, hanem politikai kérdéseket is vetettek felszinre. A német hadsereget illetőleg annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a nyár hátralevő részében már nem kell a németek offenzivájától tartani. Az antant hadvezetősége rajta lesz, hogy az előállott uj helyzetet kihasználja.

A sovjet kormány hadat üzen Japánnak.

Zürich, augusztus 16. A Matin jelenti: **Minden pillanatban várható a sovjet kormány hadüzete Japánnak.**

Németország megszállja Pétervárt?

Budapest, augusztus 16. (Saját tudósitónktól.) Hágából jelentik: A Telegraphen Compagnie londoni távirata szerint az angol lapok azt állitják, hogy Németország meg akarja szállani Pétervárt. A német csapatok állitólag már utban vannak Pétervár felé.

Az amerikaiak legyilkolják a német hadifoglyokat.

Berlin, augusztus 16. (Wolff-ügynökség.) A Morningpost augusztus 3-iki száma szószerint a következőket irja:

— Az amerikaiak nem engedik, hogy német katona kétszáz méteren belül megsdja magát.

Ez az eljárás annak a mértéktelen uszitásnak a következménye melyek most Amerikában üznek. Az amerikaiak télajdonitsák maguknak azokat a következményeket, amelyeket német részről ez a brutális eljárás maga után fvg vonni.

Foch tanácskozott Clemenceauval az ujabb offenzivárol.

Genf, augusztus 16. Párisi lapok jelentése szerint Foch marsall szerdán Párisban időzött, ahol hosszabb ideig tanácskozott Clemenceau miniszterelnökkel. A francia lapok tudósitásaiból kiderült, hogy egy ujabb francia-angol offenzivárol van szó, melyet a frontnak egy másik szakaszán akarnak inditani a németek ellen.

Foch offenzivája kimerült.

Berlin, augusztus 16. A Wolff-ügynökség jelenti:

Foch tábornok nagyarányu offenzivájában, melyet hatalmas tüzérség, rendkivül sok tank és a rohamozó gyalogság óriási tömegeivel döntő áttöréssé akart kifejleszteni, a kimerültség jelei mutatkoznak.

Miután az angolok támadó ereje már korábban megtört, a francia csapatok augusztus 12-én kezdtek utoljára nagy támadást Azóta az Ancretől és Oiseig terjedő egész arcvonalon csak részleges támadások voltak, ezek azonban tüzérségünk tüzében nem juthattak kifejlődésre.

Augusztus 14-én a harci tevékenység még inkább lelohadt, csak előtéri csatározások voltak. A franciák és az angolok terveztek ugyan tökb nagy részleges támadást, még pedig Lihonstól északra, Rouvroytól délkeletre és Bois Loges mellett, ezeket azonban még a készenlétbe helyezés előtt felismerte a német tüzérség és megsemmisitő tüzével megakadályozta. Ezt a franciák a Roye—Montdidier-ut két oldalán ujból megkisérelték, hogy készenlétbe helyezzék rohamozó hullámaikat, tüzérségünk azonban hatalmas tüzelésbe fogott és megtizedelte őket, még mielőtt rohamra indulhattak volna.

A többi frontokon a tüzérségi és járőrtevékenység élénkebb volt, igy különösen Flandriában, ahol a harctér főképpen a Kemmel vidékén sulyos tüzérségi harcok szinhelye volt.

Igen élénk volt az angolok járőrtevékenysége Ypern és az Ancre között, ez azonban nem akadályozott meg minket abban, hogy Puissieux és Beaumont között állásunk kiugró részét észrevétlenül és zavartalanul kiüritsük. Augusztus 14-én délután az angolok csak óvatosan tapogatóztak itt előre.

A breuili pályaudvar francia helyőrségének elfoglalása óta csapataink merész előretőrést hajtottak végre, a Veslén át Bazoches és Fismes között a franciák járőreit visszavertük.

Tizenegyezer liter likört és konyakot foglaltak le.

Még a háborus évek közepéről, 1916-ból van egy pénzügyminiszteri rendelet, amely azt rendeli, hogy a rumot, likört, borpárlatot egy hektoliteren felül *közcélra* le kell foglalni, s igy az áruhalmozást megakadályozni. Ezen az alapon a pénzügyigazgatóság tegnap a Szaniszló-utca 5. számu ház pincéjében lefoglalt 95 láda félliter üveg likört, összesen 4748 litert, amelynek szeszfokát 20 százalékban állapitotta meg a lefoglalást teljesitő *Buchter* János pénzügyőri főbiztos lepárlás utján.

Találtak ugyanott 950 hl. szeszt is. A pincét Jakab Albertné adta bérbe s a likör *Rosenthal* Lajos révi korcsmárosé, aki átmenetileg, mig kiszállitja Révre a likört, helyezte el áruját ebbe a pincébe s lombardkölcsönt vett fel rá egy pénzintézettől, amely egy esetben adott kölcsönt ilyen árura.

A pénzügyi főbiztos ezenkivül a *Polgári Takarékpénztár*-nak Pável-utca 3. sz. alatt levő pincéjében 21 hordó 4500 darab 0·7 literes üveg konyakot foglalt le, 63 láda már becsomagoltan várta az elszállitást, ebben 2963 egyliteres üveg konyak volt. A foglalásnál *Schwartz* Albert volt jelen. A lefoglalt konyak szeszfoka 38—68 százalék közt váltakozik.

A lefoglalt likört és konyakot pénzügyigazgatóság, mihelyt a pénzügyminiszter a beadott kérelmeket visszautasitja, *kiadja* a nyilvános italméréseknek szétosztás céljából.

A konyak most kitünő exportcikk, ára folyton emelkedik s a tulajdonosok nagy nyereségtől esnek el. Akik a konyakot és likört a pénzintézeteknél elhelyezték s rá lombardkölcsönöket vettek, abban a feltevésben tették, hogy igy az árut megmentik a lefoglalástól s a halmozás vádja alól menekülnek.

A pénzügyigazgatóság azonban a miniszteri rendelet alapján a pénzintézetek pincéiből is kiutalja a konyakot, s ez lesz a legfájdalmasabb a bankokra, amelyeknek tudni kellett volna, hogy erre s ilyenekre lombard kölcsön sem adható, mert közszükségleti cikkek s lefoglalás alá esnek.

Ezeket a lefoglalásokat a pénzügyigazgatóság folytatja.

Gábel Jakab temetése.

Nagyvárad város közéletének egyik általán ösmert tagja: *Gábel* Jakab, a nagyváradi orth. izr. polgári iskola igazgatója elhunyt.

A robosztus testalkatu férfiu erős szervezetét fél évvel ezelőtt sulyos betegség támadta meg, amely ellen hiába kereste fel a budapesti és bécsi leghiresebb orvos-professzorokat, sulyos betegségéből nem tudták meggyógyitani s szerdán, augusztus 14-én az életerős férfiu a budapesti zsidókórházban, 64 éves korában kiszenvedett. — Holttestét Nagyváradra szállitották s tegnap délután nagy részvét mellett helyezték végső nyugalomra.

Gábel Jakab Munkácsról ezelőtt mintegy 30 évvel költözött Nagyváradra s azóta igazi éltető szelleme volt itt minden orth. zsidó kulturális tevékenységnek.

Mint az orth. izr. polgári iskola igazgatója nagy buzgóságot fejtett ki az iskola fejlesztése körül s irányadó férfiu volt a hitközségi ügyekben.

Társadalmi téren is tevékenyen kivette részét minden mozgalomból s egyike volt a városi törvényhatóság legenergikusabb tagjainak. Mint politikus, mindig következetesen szilárd elvhüségü tagja volt a szabadelvü, majd a munkapártnak s egy izben Beregszászon mint képviselőjelölt is szerepelt. Tipikus alakja volt a megalkuvást nem ismerő vallásos orth. zsidónak, aki egyesitette magában a hithü magyar zsidó minden vonását. Ellene volt a felekezeti iskolák államositásának. Az egész ország zsidósága ismerte s mint vezéregyéniség szerepelt országos zsidóügyekben.

Halálának hire mélyen megrenditette a nagyváradi orth. izr. hitközség tagjait s a hitközség megtette a szükséges intézkedéseket a temetésre. Az elhunytat a hitközség a saját halottjának jelentette ki s külön gyászjelentést adott ki.

A temetésen, mely a nagypiac-téri orth izr. templom tágas udvarán ment végbe, — ezernyi és ezernyi közönség gyült össze. Ott voltak a hitközség előljárósága, a város törvényhatóságának igen sok tagja, a városi tisztviselők közül sokan, a tantestületek tagjai, az izr. nőegylet, a népkonyha vezetősége s rengeteg közönség.

A holttest felett *Fuchs* Benjamin főrabbi magas szárnyalásu magyar gyászbeszédben. méltatta az elhunyt életét, müködését és érdemeit.

Majd *Steiner* Ábrahám alrabbi tartott gyászbeszédet az elhunyt felett.

Ezután megindult az impozáns gyász-

menet ezrektől kisérve a váradvelencei temetőbe, ahol már nagy sokaság várta a gyászmenetet s az elhunytat elhantolták.

A kereskedelmi kamara az ármegjelölési rendelet enyhitéséért.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara tegnap küldötte szét a körlevelét az árvizsgáló bizottsághoz, a rendőrséghez és a szolgabirókhoz, kérve, hogy a miniszteriumnak a közszükségleti cikkek forgalombahozataláról intézkedő rendeletét a kereskedők lehető kimélésével hajtsák végre.

A körlevél a következő szempontokat ajánlja a rendeletet végrehajtó hatóságok figyelmébe.

A 3310—1918. M. E. sz. rendelet, mely a közszükségleti cikkek forgalombahozatala körül előforduló visszaéléseé meggátlása tárgyában 3678—1917. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről intézkedik s mely a számlaadási, ármegjelölési kötelezettséget statuálja, több tekintetben sérelmes az érdekeltségre.

A törvényes aépviseletünkre bizott érdekek védelmének kivánunk érvényt szerezni akkor, amidőn alább a fentidézett rendelet fogyatékosságaira rámutatunk.

Első sorban meg kell állapitanunk, hogy a rendelet végrehajtására kitüzött határidő igen rövid volt. Épen azért tisztelettel javasoljuk, hogy méltóztassék a büntetések kiszabásától eltekintve mindazon iparosokra és kereskedőkre vonatkozólag, akik a rendelet életbeléptetésétől augusztul 14 től számitott két héten belül technikai okokból, az idő rövidsége folytán még nem tudtak teljes mértékben megfelelni.

A rendelet 1. § a kimondja, hogy az árunak postán, vagy vasuti küldeményként történő szállitása esetén az eladó a számlát, vagy jegyzéket legkésőbb az áru feladása napján a vevő cimére ajánlott levélben köteles elküldeni s a vevőnek tilos az árut szabályszerü számla, vagy jegyzék nélkül, illetőleg annak kézhezvétele előtt átvenni. — Minthogy azonban a mai posta és vasutközlekedés mellett a küldemények rendszertelenül érkeznek meg, ennélfogva a fenti határozmány áthágása a felek szándékán kivül véletlenül következnék be, javasoljuk, hogy a számla nélkül való küldés, illetve átvétel ténye — helyküiönbségi vétel esetén — ne tekintessék kihágásnak akkor, ha a feladó a rendeletben előirt számlaküldési kötelezettségnek a csomag feladását követő második, vagy harmadik napon eleget tett s illetve a számla nélkül küldött áru eladását a vevő a számla beérkezte előtt meg nem kezdi.

Az ármegjelölést illetőleg kérjük annak irányelvként való elfogadását, mely szerint elegendő, ha az iparos, vagy kereskedő az üzlet, vagy raktár helyiség azon részében, amelyben egyforma minőségü és csomagolásu áruk vannak egy helyen felhalmozva, a darabonkinti árat egy táblán szembetünő jelzéssel megjelöli. (Pl. ha egy raktárban több száz csomag egyenlő áru gyufa van berakt ározva, elégséges legyen az áruk fölé kifüggesztendő táblán szembetünően jelezni, hogy minden egyes csomag gyufának az ára pl. 5, vagy 10 K.)

Technikai nehézségek elkerülhetése végett tisztelettel javasoljuk továbbá annak az irányelnek a gyakorlatba való bevezetését, mely szerint az a gyáros, illetve nagykereskedő, aki valamely csomagban saját neve, vagy cége alatt egynemü árut utánvétellel küld el továbbadó vevőjének, kem köteles külön számlát küldeni az esetben, ha az utánvételi összegből az áru egy sulyegységére eső ár pontosan kiszámitható, illetve megállapitható.

Ez esetben a feladó és a cimzett csupán arra kötelezteссenek, hogy a küldött mennyiségre és az utánvételekre vonatkozó postai adatokat megőrizzék. Ezzel a kedvezménnyel azonban csak azok élhessenek, akik olyan árut küldenek, amelynek ára sulyegységenként van megszabva, ha az áru minősége egyforma és az egész vételár utánvételeztetik, (pl. ha egy nagykereskedő 50 klg. diót küld kg. ként 4 K árban 200 K utánvéttel.)

Kérjük annak kimondását, hogy a vásárlátogató iparosok és árusok egyes cikkeket oem darabonkint, hanem árunemekként és minoségenként tartoznak — esetleg árjegyzékszerüleg — megjelöln.

Ami végül annak a fontos kérdésnek eldöntését illeti, hogy közszükségleti cikkeknek mely áruk tekintendők, — miután az ily cikkek kimerítő felsorolása lehetetlenség, — sziveskedjék kétség eselében szakvéleményért kamaránkhoz fordulni.

Ezenkivül célszerünek tartanók, ha az árvizsgáló bizottság időről időre közölné tájékoztatásul azon áruk jegyzékét, amelyek közszükségleti cikknek tekintendők.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara :

Dr Moskovits József, elnök. *Dr Oláh Béla*, II. titkár.

Iván kozák nyomában.

Női ruhában szökött meg.

Már eloszlott az a rettenetes depresszió, amely az épérzékü emberekre ránehezedett a hármas akasztás előtt, alatt és utána jóideig. Más papiron olvasni kivégzésekről s más ott lenni, tudni, hogy közelben három életet olt ki nyakcsigolyatöréssel a hónér. A szenzációra éhesek is tulontul jóllaktak ezzel a hármas kivégzéssel, amely megfeküdhette a gyomrukat, nem dicsekedett, csak az, akinek léha a szellemi strukturája, hogy ő is ott volt, ahol életet oltottak.

A számitóbbak, a gurmandok azonban messze távolban még két eseményt szimatoltak : Iván kozák és Pável kozák kézrekerülését s annak rendje és módja szerint való felmagasztalását. Némelyik már türelmetlenkedett is s zaklatta a rendőrséget, sőt a katonai rendőrségen is tudakozódott a nyomozás eredményéről. „Vérszagra gyült az éji vad".

Hát igen : a katonai rendőrség hatalmas szervezete minden lehető és elképzelhető nyomot felfedett : hol itt, hol ott csapott le egy egy kozákra. Messziről is hoztak oroszokat, akiket itt szembesitettek azokkal, akik személyesen ismerték Iványt. Sem az oroszok, sem a jó arckép nem igazolták a gyanut, Iván kozák eddig nincs kézen. Pedig az utóbbi napokban fogtak el egy oroszt, frappánsul hasonlitott a keresetthez, de kiderült, hogy mégsem az.

Iván kozák nagystilü gazembernek bizonyult. Gépészmérnöknek mondotta magát s nyolc nyelven beszélt, a Weiszlovits-féle kőfaragótelepen dolgozott, de ott is izgatta a többieket valamire, s tovább adtak rajta. Kártyázni szeretett, igy szerzett egy kis pénzt, mig a legutóbbi gyilkosságból szerzett 8000 koronából 6000-et vitt el. Előre készült erre, civil ruhákat szerzett be s alapos a gyanu, hogy *női ruhában* oldott kereket s már tul van az orosz határon.

Három négy embert vitt az akasztófa alá, amelytől ő ügyessége, körmönfont gazsága segitségével egyelőre megmenekült. — Volt térképe, megfordult egész Keletmagyarországon, ismerte az összes határszéli városokat, látható, hogy menekülését alaposan előkészitette.

Iván kozák nyomában most már csak a szenzációéhség kullog még, ő maga már tul lehet árkon bokron, ungon-berken.

..Hirek

* **Őfelsége visszaérkezett a német főhadiszállásról.** Bécsből jelentik : Őfelsége ma este a német nagyfőhadiszállásról visszaérkezett Reichenauba.

* **Az alispán Budapesten.** *Fráter* Barnabás alispán és *Elek* Móric közélelmezés előadó tegnap távirati meghivást kaptak *Windischgrätz* Lajos herceg, közélelmezésügyi minisztertől, hogy a mára kitüzött értekezleten jelenjenek meg. Mindketten tegnap felutaztak Budapestre s az értekezleten képviselik Biharmegyének azt az álláspontját, hogy 3500 vagon buza helyett csupán 2000 vagon szállitását vállalhatják. A miniszter megbizottja már volt a megyében s tájékozódott az aratási és cséplési eredményről.

* **Dáni Balázs altábornagy kitüntetése.** A Magyar Tudósitó jelenti, hogy Őfelsége gyamatay és maroscsékei Dáni Balázs altábornagynak a Mária Terézia-rend lovagkeresztjét adományozta az 1914. évi augusztus 14-iki Sabác ostrománál tanusitott vitéz és eredményes magatartása elismeréseül.

* **A lakáshivatal felmondja a szolgálatot.** *Dajka* Endre dr, a lakáshivatal vezetője előterjesztést tett a polgármesterhez, hogy munkaerőt rendeljen be, mert a hivatal nem tudja lebonyolitani a sok ügyet s jelenleg a lakáskérdés elintézése a legfontosabb közigazgatási teendő. A polgármester erre rendőröket rendelt ki s a lakáshivatalba tanitókat is rendelt be. A hivatalnál azonban a rendőrök nem jelentkeztek, a tanitók közül csupán *Számborovszky* Rezső. *Dajka* Endre dr bejelentette a polgármesternek s később *Malatinszky* Lajos főispánnak, hogy a lakáshivatal, a közigazgatás e legfontosabb szerve, ily körülmények között nem dolgozhatik. Kérte ezenkivül a kapitány, hogy *Weisz* Gyulát a hivatalból helyezzék el.

* **Osztrák gyermekek gyónása.** A Váradvelencén és Ujvároson elhelyezett osztrák gyermekek ma délután 4 órakor közös gyónást tartanak az ujvárosi Szent László templomban. A gyermekek gondozói sziveskedjenek a gyermekeket a templomba küldeni.

* **Ma délután zárva lesznek a hatósági üzletek.** Tudatom a város közönségével, hogy augusztus 17-én, szombat délután és augusztus 18-án, vasárnap délelőtt leltározás miatt az összes hatósági liszt- és élelmiszerüzletek zárva lesznek. — *Lukács* Ödön, polgármesterhelyettes.

* **Az iparosok tüzifája.** Felhivom az ipartestület kötelékébe tartozó összes iparosok figyelmét, hogy az ipartestületnél fa elő jegyezhető. A fa bükk-hasáb, melynek ára méterenként 77 koronáért kapható. Egyelőre legtöbb 4 méter egy iparosnak. Az Ipartestület Elnöksége.

*** Fráter Iván dr szabadságon.** A főispán titkára, *Fráter* Iván dr, akinek munkálkodása mindazok elismerését érdemelte ki akiknek valami ügyük volt a főispáni hivatalban, tegnap szabadságra ment. Távolléte alatt rolleshauseni *Rothkügel* István aljegyző helyettesiti.

*** A katonai rendőrség a szőlőhegyeket védi.** Van itt egy szervezet, amely olyan, mint egy falat kenyér s ha nem lenne, nem szüretelnénk. Ez a katonai rendőrség, amelynek teendői ezerfélék és valójában ez tartja fenn a közbiztonságot, mert ma minden betörő, tolvaj katona. Ezerféle tennivalója között *Kozma* Lajos dr főhadnagy megtalálta a legnagyobbat: érik a szőlő, gyümölcs, meg kell védeni a szőlőhegyeket, ahonnan a háboru első két esztendejében beh' keveset vitt haza a tulajdonos. Ma délutántól hétfő reggelig a szőlőhegyek feljáratainál őrcsapat áll, mindenkit igazoltat és mindenkinek fel kell mutatni az engedélyt, hogy valami keresnivalója van a szőlők között. Csirkefogó, tekergő, kóbor katona, tolvaj, betörő az őrség kezében marad. Ezen kivül a hegyiutakon huszár járőrök tartják szemmel az esetleg besurranókat. Ezzel szemben jól tennék a szőlőtulajdonosok, ha a nagy szilvatermésből egy-egy kocsival küldenének az őrszolgálatot teljesitő katonaság konyháiba, esetleg valamely összeget felajánlanának a csapattesteknek. Minden pénzt megér ez az őrizet.

*** A Nőegylet kérelme.** A biharmegyei és nagyváradi Nőegylet választmányi tagjait felkérem, hogy királyunk ő Felsége születés napja alkalmával f. hó 17-én d. e. 9 órakor a helybeli I. sz. székesegyházban tartandó istentiszteleten megjelenni szíveskedjenek. — Nagyvárad, 1918. évi augusztus hó 16. Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné.

*** Áttérés.** Szép családi ünnepség keretében folyt le e hó 15-én, Nagyboldogasszony napján *Lovász* István máv. altiszt nejének a római katholikus vallásra való áttérése a kapucinusok templomában. Az áttérési szertartáson a családon kivül sokan voltak jelen. Ott volt özvegy De Echerolles Kruspér Sándorné is, a ki a hitvallás letétele után elsőnek sietett gratulálni a kath. egyház uj gyermekének. A szertartást páter Lindauer Károly, a rendház h. főnöke végezte.

*** Rendőrök jutalma.** *Diósy* Ferenc, az ismert cégfestő irja nekünk! Tegnapi lapjukban a fenti cimen irt cikkükre hivatkozva csodálkozásomat fejezem ki, hogy annyi hadinyereséges, vagyonos embernek eszébe nem jut a rendőrség önfeláldozó s önekik hasznos tevékenysége s nem juttatnak a rendőrök részére bizonyos összeget. Pedig jövedelmükből telnék is egy bizonyos kis százalék, amit pazar életmódjuktól vonnának el, nagyon segitene ezeken a derék embereken, akik életük kockáztatásával őrködnek a vagyon megőrzésén s az élet megmentésén. Ezeknek az embereknek ma rosszul megy, nincs jó ruhájuk, nem lesz csizmájuk, a város nem tudja őket ellátni. A polgárság, különösen a vagyonos osztály vegye kezébe az ügyet s a rendőrök számára gyüjtsön összeget, amelyből őket támogathatja. Én, mint iparos az adakozást az ide csatolt 10 koronával kezdem meg.

A 10 koronát eljuttatjuk rendeltetési helyére.

*** Házasság.** Csütörtökön délelőtt eskette meg dr *Némethy* Gyula tb. kanonok, theol. tanár unokahugát, *Sárffy* Erzsikét és *Aczél* Antal százados a szeminárium kápolnájában. Remek beszédben fejtette ki az esketö a házasság szentségét, melyet visszavonulva e kápolnában vesznek fel. A lélek csak csendben, távol a világ zajától, tud nagyot alkotni. S mint az ifju leviták, kik a kápolna csendjében készülnek éveken át áldozatra, önbizalommal teljes élitükre, itt acélozzák meg jellemüket, ugy erősitve meg az isteni kegyelem őket boldog, örömteljes életre. Majd megáldotta az ifju párt, kiknek násznagyaik *Kenéz* Sándor honvéd huszárszázados, törvényszéki biró és dr *Némethy* Ferenc vármegyei ügyész voltak. A fiatalok még aznap Budapestre utaztak.

*** Növendékeket keresnek a postához.** A posta, távirda és távbeszélő kezelési szolgálatban való kiképzés céljából a m. kir. posta, távirda és távbeszélő hivatalokhoz növendékek vételnek fel. Növendékké felvételért azon magyar honos ifjak pályázhatnak, kik a középiskola IV. vagy ezzel egyenlő rangu más iskola megfelelő osztályát hazai tanintézetben sikerrel végezték, 14 évesnél nem fiatalabb és 16 évesnél nem idősebbek. A kérvény 1918 szept. 10-ig az illető posta, távirda igazgatósághoz cimezve azon posta, távirda hivatalnál nyujtandó be, hová folyamodó növendékké felvételét óhajtja. A növendékek 18 éves életkoruk betöltéséig gyakorlati kiképzés alatt állanak, ezen kiképzés első évében a kincstári posta távirda hivataloknál havi 60 K, a második évben havi 90 K, a harmadik és negyedik évben havi 120 K átalányt kapnak. Nem kincstári posta távirda hivataloknál a dijazás a növendék és postamester között szabad egyezkedés tárgya. Az oktatásért azonban nem szabad a postamesternek dijat szedni. A növendékek 18 éves életkoruk betöltése után a posta távirda igazgatóság székhelyén vizsgára bocsáttatnak, a vizsga sikeres letétele által a posta távirda szervezési szabályokban részükre rendszeresitett állásokra nyernek minősültséget és kineveztetésükig részint kincstári, részint nem kincstári posta-távirda hivataloknál nyernek alkalmazást. A kincstári posta távirda hivataloknál alkalmazottak a dijnokok részére megállapitott napidijat élvezik.

*** Halálozás.** *Horváth* Győzőné szül. Homolay Etelka e hó 15-én d. u. 3 órakor meghalt rövid szenvedés után életének 29-ik, boldog házasságának 4-ik évében. Temetése ma délután 2 órakor lesz a Körös utca 67. sz. gyászházból. Férje, két kis fia és kiterjedt rokonság gyászolja.

*** Temetések.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt *Filla* Gyula lat. sz. püspöksegi urad. számtiszt temetése. Az Árvaház-utcai gyászháznál megjelentek a kartársak, tisztelők és ismerősök nagy számmal, a beszentelés után a diszes gyászmenet az olaszi temetőbe vonult, ahol végső nyugalomra helyezték az elhunytat. — Ugyancsak tegnap délután ment végbe nagy részvét mellett a legelső mesternek, az általánosan tisztelt és szeretett régi tekintélyes iparos polgárnak, *Matskássy* Alajosnak temetése. A 83 évet élt öreg ur temetésén megjelent az ipartestület előljárósága Czeglédy Jeremiás elnökkel az élén, továbbá ott voltak az iparos polgárok, valamint az elhunyt nagyszámu tisztelői és barátai. A beszentelés után a szebbnél szebb koszorukkal és szalagokkal boritott diszes érckoporsót feltették a négyesfogatu üvegdisz hintóra és az impozáns gyászmenet a Rulikovszky temetőbe vonult, ahol a családi sirhelyen helyezték végső nyugalomra az elhunytat. — Mindkét diszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy figyelemmel és pontossággal rendezte.

*** A Görbe-utca s a liget kérése.** Közegészségügyi merénylet lenne, ha azt kérnék a görbeutcaiak, hogy oda hatósági személy tegye be a lábát, olyan a sár, piszok és a büz. A ligetben nem kisebb, hiszen ott pocsolyák, gödrök és békalencsés folyókák terpeszkednek. Az ott lakók csak arra kérik a főmérnököt, hogy Károly király várható látogatásának emlékére vezettesse le a folyókák iszapos, romlott vizét s a folyókákat köveztesse ki. Szeged egy millió koronát szavazott meg a királylátogatás céljaira, amelyből köveznek, csatornáznak minden felé. Itt nehány száz koronáról van szó.

*** A Hatósági munkaközvetitő választmányi ülése.** A Nagyváradi Hatósági Munkaközvetitő választmányi ülést tart aug. 17-én szombaton délután fél 7 órakor a városháza bizottsági termében. Tárgy: Javaslat a főnöki állás betöltésére.

*** Egész város arról beszél,** hogy a Püspökfürdőben Szent István napján micsoda ragyogó népünnepélyt rendez Komzsik Alajos a fürdő ezerkezü ötletes bérlője. Igazán nagy áldozatok árán sikerült megnyernie Bihari Sándort a Szigligeti Szinház volt kiváló müvészét, az érces hangu bariton énekest, a váradiak bálványozott kedvencét. Bihari Sándor, aki szeptembertől kezdve a budapesti Városi Szinházhoz szerződött elsőrangu operaénekesnek, — directe a Komzsik Alajos meghivására jön le a Szent István napi ünnepségre. Rajta kivül részt fog venni pompás ének es tánc számokkal Péterffy Gizella a pozsonyi és Kis Ilonka a szegedi szinház müvésznője. A gazdag és változatos müsor keretében Bihari Ákos, az országos tekintélyü drámai szinész, rendkivül érdekes Petőfi-ciklust fog ragyogó előadó müveszetével interpretálni. A szenzációs müsoru müvész délutánon Gara Ákos, a szellemességéről méltán hires iró konferanszié fog uj, ötletes számaival konferálni. Az élelmiszer tombola értékes tárgyai esemény számba mennek. — *Főnyeremény egy sült malac!*

*** Népünnepély és müvészest a Félix-fürdőben.** Vasárnap e hó 18-án zajlik le az a nagyszabásu népünnepély, melyet Reigl Ernő bériő rendez a Félix fürdőben müvészesttel egybekötve. A müvészestélyen fellépnek: Dutkay Zaza, a szabadkai szinház nagy tehetségü drámai müvésznője, Jancsó Jolán, a kiváló táncosszubrett, Békefi Lajos, a nagyváradi Szigligeti szinház baritonistája, Szlányi Margitka, egy bájos mükedvelő uri lány, Iványi Jenő, jeles konferanszie; a zongoránál Békefi Mihály, az ismert nevü karnagy ül. A népünepély délután 3 órakor, a müvészest 6 órakor kezdődik.

*** A Nagyváradi Hatósági Munkaközvetitőben** (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80. 1918 augusztus 16. *Foglalkozást kap:*

Asztalos segéd 2, bádogossegéd 1, fodrász 2, gyárimunkás, napszámos 9, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 1, kovács 9, kocsis 3, kerékgyártó 2, lakatos 2, munkásnő 3, molnár 1, szabó (férfi és női) 7, szeszfőző 1, szolgaszemélyzet (hetes kocsis, kihordó 11, iparostanuló (fiu és lány) 14 keresk. tanuló 12, gépirónő 1, ács 1, kelmefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szijgyártó 1.

Foglalkozást keres: bádogos 2, cimfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 3, gépirónő 3, géplakatos 7, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitos 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 21, kovács 1, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez ács) 2, szabó 1, szolgaszemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 20 iparostanuló (fiu és lány 3, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 4, szeszfőző 1, mozdonyvezető 2, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fütő 2, kőmüves 1, gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok, felügyelő 6.

A közvetités, amely ingyenes, csak délelőtt történik.

* **Tisztitják a Rimanóczy-fürdőt.** Hétfün kezdődik a Rimanóczy fürdő tisztitása. Ez idő alatt férfiak szerdán, csütörtökön, szombaton és vasárnap, nők kedden és pénteken fürödhetnek.

* **Értesités.** Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanitást ujból megkezdem. Előkészitek az énektanitói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesitett okleveles ének- és okleveles zongora-tanitónő. Arany János-utca 4. Ugyanott uj pianinó eladó.

Legujabb füzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

A városi ecet elárusitását
Nagy Sándor-utca 4. sz. alatt megkezdettük.
Nagyvárad város
Hatósági Központi Szeszfőzdéje.

MOZI.

Az **elátkozott család.** *(Nagy szenzáció az Urániában.)* Voss Richárd, a nagy német iró Bünös cimü hires drámájából készült az a mélyhatásu film, amely Az elátkozott család cimen mai remek uj müsorán vetit először az Uránia szinház. A nagyszabásu dráma filmre való áttétele kitünően sikerült. A mélz emberi tragédiák lélekzetfojtó erővel elevenednek meg. Az ártatlanul fegyházban sinylődő szerencsétlen ember visszanyeri szabadságát és a családja védelmében öl. Ez a megrázó cselekménye a darabnak, amelynek vezető szerepeiben Constantine Stakosch és Eduard Winterstein, a német szinpadoknak ez a két kiválósága nyujt felejthetetlen alakitást.

Földes Imre drámája az Apollóban. A magyar filmvállalkozás legnagyobb sikerei közé kell sorolni a Hivatalnok urak filmre transzponálását, a kiváló drámát a mely nemcsak a szinpadról indult el külföldi hóditó körutjára, hanem a csodálatos film szárnyán is most járja diadalmasan a világot. Földes Imre megragadóan szép irodalmi alkotását valóban nem kell sem ismertetnünk sem méltatnunk, a Hivatalnok urak Nagyváradon is a szinház állandó müsordarabja. Mint film még pedig mint rend kivüli hatásu film ma jut először a nagyváradi közönség elé az Apolló érdekes müsorán. A főszerepeket Horthy Sándor, Haraszti Mici, Magyary Lajos, Bojda Juci és akit először kellett volna emlitenünk: Törzs Jenő játszák. A pompás filmen elsőranguan érvényesülnek a kiváló darab legaprólékosabb részletei. A dráma az Apollóban ma és holnap kerül szinre.

VIGADÓ mozgó-szinház	**MA** **A lépcsőház titka.** Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

A lépcsőház titka. A Vigadó-mozgó ma és holnap rendkivül érdekes programmot mutat be. A müsor nagy eseménye A lépcsőház titka cimü hatalmas detektivdráma, melynek előreláthatólag óriási sikere lesz.

SPORT

Honvédönkéntesek—NAC revsns. — Csütörtök délután nagyon érdekes és izgalmas labdarugó mérkőzés keretében a honvéd önkéntes tisztiiskola válogatott csapata 2:0 arányban legyőzte a NAC csapatát. A NAC több okkal menti az egyébként meg érdemlett vereséget és nyomban revansra szólitotta ellenfelét. A honvéd önkéntesek engedtek a felhivásnak s igy ez a nagy érdekességü revansmérkőzés ugyancsak jótékonycélra holnap, vasárnap délután fog lefolyni a Rhédey-kerti sporttéren. A küzdelem már revans jellegénél fogva is egyike lesz a legizgalmasabbaknak.

Főszerkesztő: Dr KRÜGER ALADÁR. | Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Elsőrendü bőtermő bulgár futó spárgatök
vetőmagra előjegyzéseket elfogad
Schwarcz Gyula
körösszakálli gazdasága.
Garantált csiraképesség Vetőmag-mennyiség katasztrális holdankint 1 kilogram.

Félix gyógyfürdő
Nagyvárad mellett
Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévviz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletü forrás, köszvény, csuz stb. ellen
Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágitás!
Téli saisonban (október-május) pensiórendszer. Prospektust dijtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.
A félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztositó Pénztárnál kaphatók

FELHIVÁS.

Az alakulóban levő „Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalati Részvénytársaság“ átvette Reichel Henrik mérnök, nagyváradi lakosnak a premontrei kanonokrend birtokán levő „Menyhért“ védnevü bányáját.

Felhivjuk, mindazokat, akiknek eladó ellen követelésük áll fenn, ezt 8 napon belül az alakuló társaság igazgatóságánál Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 2. jelentsék be, különben a követelések figyelembe nem fognak vétetni.

Nagyvárad, 1918. julius.

Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalati Részvénytársaság Igazgatósága.

Eladó ingatlanok:
Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.
Felvilágositást nyujt a
Magyar Bank r.-t.

URÁNIA mozgó-szinház	**MA** **Az elátkozott család.** Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

APOLLÓ mozgó-szinház	**MA** **Hivatalnok urak.** Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12·—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15·—
Majolika tálca fogóval	8·—
Majolika cukortartó diszes	8·—
Majolika gyümölcskészlet	8·—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12·—
Boros » » »	12·—
Likör » » »	12·—
Befőttes készlet kristály fehér	12·—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12·—
Majolika fali sótartó szines	8·—
Majolika vizeskancsó szines	10·—
Kenyérkosár szines üveggel	10·—
Chinaezüst cukortartó	10·—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10·—
Majolika virágváza szines	5·—
Majolika virágfazék	5·—
Majolika diszfigura	5·—
Porcellán főzőlábas	5·—
Porcellán főzőfazék	5·—
Teáskészlet szines aranyozással	50·—
Kávéskészlet szines aranyozással	50·—
Feketéskészlet szines aranyozással	50·—
Ebédlőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150·—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40·—
Mosdókészlet szines finom diszitéssel	50·—
Falitükör szines aranyozott kerettel	80·—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25·—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80·—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8·—
Teáscsésze szines finom aranyozással	4·—
Kávéscsésze » » »	4·—
Köpőcsésze » » »	5·—
Főzőlabas barna tüzálló fülel	5·—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkeretek, Ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben!!
KOMLUS TESTVÉREK
üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszmüáru nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betüvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések dija előre fizetendő.

Cséplést
vállalok 8-as cséplő-készletre. Munkáért szavatolok. Szlafkay Mihály Váradszőllős.

Pemete
és hársfamézcukorka elháritja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztitó, oldó hatásu. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut **7—B. sz.**

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hoszabb időre. Bővebb felvilágositás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradi cégnél nyerhető.

Fényképészeti
lemezek, papirok, vegyszerek, előhivók stb. kapható Farkas István „Apolló" drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t." irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Őr
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számu lépcső, I. emelet.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbizható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló" drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Keresünk
azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Kézimunka nagyipar és raktár!
Gobelin, Kelim, Sudan, selyem, arany és chemilia himzések legdivatosabb mintákkal. Előrajzolásokat, kézihimzést, gyöngyözést, montirozást monogrammhimzést szolid olcsó árakban készittethet Czillér Imre Nagyáruházában. b

Ruhafesték
valódi két oroszlán H védjegyü minden szinben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló" drogériája, Rákóczi-ut **7—B. sz.**

Ne dobja ki pénzét
uj ruhákért, mert a kitünően bevált ruhafestékkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag festheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tavaszi
szeplők, májfoltok, bőrvörösség,- kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Mocsáry Sándor
TELEFON: 1404.
Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vizvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzmüves.

Irógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javitó. Eleckrotechnikai cikkek, ½ Wattos Wolframszálas Tungsram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagyvárad, Bémer-tér 2.
Befizetett részvénytőke 1.000,000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapirokra.

Szent László Püspök gyógyfürdő
Nagyvárad mellett.

A kénes hévviz források természetes forrósága 42° C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csuz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágitás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26° C folyton befolyó forrásvizzel, uszástanitás, napfürdő, homokkura.

Fürdőismertetőt küld: **az Igazgatóság.**

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészit felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik uj ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Nedthy Ödön-u. 30. **Telefon 1000.**

LEGF. BUZACSIRIZ,
folyékony „ARGOS" csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható **Stern Miklós bőrhulladék** üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.

Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság
könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen uj vállalatot!!!

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolitja le a

Nagyváradi Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

Betüszedő tanulónak fiu és berakó tanulónak leány fizetéssel felvétetik a Szent László-nyomda részv.-társaságnál.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE
IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesitjük a város t. közönségét, hogy villamos **főzőedények, Wolfram** és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák dijmentesen házhoz szállittatnak. Elvállalunk villamos világitási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok,** ½ wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. **Villamos motorok** nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket dijmentesen készitünk.

A telep telefonja 514. Főszereiő telefonja 55.

Szent-László-nyomda részvénytársaság Nagyvárad.